Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...й 1921 оной ...н 21-hээ гарана | № 181 (13895) | 1972 оной августын 3, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ҺААЛИШАДАЙ ТУЙЛАҺАН АМЖАЛТА

СССР ороной мүндэлһэн алдарта 50 жэлэй ойн баярые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ ажахы бүхэнэй хүдэлмэришэд эрмэлзэнхэй. Энэ бүгэдэ арадай һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула Санагын совхозой һаалишад болон мал адуулагшад хаба шадалаа гарган ажаллана.

Тус ажахы түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ гүрэндэ 3400 центнер һайн шанартай һү тушааха юм. Һаалишан болон мал адуулагша бүхэнэй даажа абаһан ажалдаа оролдосотойгоор хандаһанай ашаар энэ коллектив гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые хэтэ үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Зургаа һарын туршада ажахын һаалишад тоһоной заводто 1979 центнер һайн шанартай һү тушааба. Түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ һүүлэй Центральна фермын һаалишадай оруулһан хубита бии гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ажал, хүдэлмэриин орео оньһо мэдэхэ һаалишад эндэ олон. Һаалишад Д. С. Норбоева, Б. Ж. Цыденова, С. Б. Будаева, ахалагша һаалишан Ц. Д. Гомбоева болон бусад жэлэй түсэбһөө гадуур үнеэн бүриһөө 200 килограмм һү һааха гэжэ шиидэнхэй. Ажалша бэрхэ һаалишадай хэлэһэн үгэнь хэһэн ажалаарнь баталагдаха.

Д. БАЛДАНЮВ.

Закааминай аймаг.

...ОССИН АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТА ТҮГЭС АЛХАМ

...оной түрүүшын хахадта республикын арадай ажахые хүгжөөхэ ...й түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

...н Федерациин ажалшад ... XXIV съездын шиидхэ...ые, дүүргэлтэ болгон, ...байгуулагдаһаар 50 жэ...эрэтэй солотойгоор уг...ла мүрысэхэдөө, түрүү...хад жэлэй турша соо ...ахые хүгжөөлгэдэ, арад ...йдал һайжаруулгада шэ...тануудые туйлаа гэжэ ...-эй Министрнүүдэй Сове...эдэхи Центральна статис...правлениин мэдээсэл до...дэнэ.

...шленностиин гол шуха... хэрэгсэлнүүдые бүтээн ...худалдаха хахад жэлэй ...публика дотор үлүүлэн ...ээ. Нёдондо жэлэй энэ ...й сасуулхада, промыш...үйлэдбэриин ургалта 6 ...эр дээшэлһэн байна. ...жахын техническэ дэб... хангаһан һалбаринууд ...ргөөр хүгжөө. Про...остьда ажалай бүтээсэ 6 ...р ургаһан байна.

...оной түрүүшын хахад ...эй сасуулхада, промыш...ин гол һалбаринууд про...үйлэдбэрилгэеэ ехэдхээ ...ектроэнергетикэ — 8 про... түлишын промышлен...б процентээр, хара ба үн...аллурги — 7 процентээр, ...э ба нефтехимическэ ...енность — 9 процентээр, ...бүтээлгэ ба металл бол...ра — 11 процентээр, ой ...модо болбосоруулгын ба ...саарһанай промышлен... процентээр, эдеэ хоолой ...енность — 3 процентээр. ...аһуудалай. ажахын хэ...й эд товар үйлэдбэрилгэ ...нтээр ургаһан байна.

...Р-эй промышленна бүхы ...ствэнүүд, Камчатска, ...ка, Астраханска область...он Чечено-Ингушетиин ...то республикаһаа гадна, ...номито республикануу...рнуудай, областьнуудай ...енность хахад жэлэйнгээ ...ргээ.

...оной түрүүшын хахадта ...ка дотор үйлэдбэрилэгдөө ...лектроэнерги — 267 мил...ловатт-час, нефть — 157 ...тонно, газ — 44,8 милли...метр, шулуу нүүрһэн — ...лион тонно, шэрэм — 22,4 ...тонно, булад — 34,4 мил...но, хабтайлгамал түмэр ...тадаа) — 27,2 миллион ...улад сорго — 765 миллион ...эрэй руда — 33,9 мил...но, минеральна үтэгжүүл...условно единицээр) — 15,3 ...тонно, химическэ утаһан ...нган тонно, металл отол...ок — 52,1 мянган хэһэг, ...уд ба автоматизацилгын ...нүүд — 886 миллион түхэ...болон тодорхойлхо техни...сэлнүүд ба тэдэнэй за...ьнууд — 259 миллион тү... автомобильнууд — 557 ...хэһэг, тракторнууд — 112 ...хэһэг, хүдөө ажахын ма...уд — 683 миллион түхэри...люлозо — 2,6 миллион тон...һан — 1,9 миллион тонно, ... — 30,7 миллион тонно, эд ...шумаажан бүд — 2567 ...дүрбэлжэн метр, нооһон ...5 миллион дүрбэлжэн ...һан бүд — 297 миллион ...эн метр, торгон бүд — 408 ...н дүрбэлжэн метр, оёмол ...н — 5 миллиард түхэригэй, ...дотор хубсаһан — 175 мил...һэг, нэхэмэл гадар хуб...105 миллион хэһэг, ар...тал — 163 миллион паар, мяхан (промышленна аргаар буйлуулан гаргалга) — 2 миллион тонно, загаһаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой продукци — 681 миллион түхэригэй, угаалгын синтетическэ эдлэл хэрэгсэлнүүд — 175 мянган тонно, часы — 19 миллион хэһэг, шаажан-шабар амһарта — 200 миллион хэһэг, радиоприемник ба радиоло — 2,7 миллион хэһэг, телевизор — 1,6 миллион хэһэг, холодильник — 1,6 миллион хэһэг, хубсаһа угаадаг машина — 1 миллион хэһэг, электропылесос — 634 мянган хэһэг, мотоцикл ба мотороллер — 338 мянган хэһэг, мебель — 938 миллион түхэригэй.

Предприятинуудай хүдэлмэриин технико-экономическа дүнгүүд һайжарһан байна. Промышленна продукциин өөрынь үнэ сэн хямдараа. Нөөсэлгын түсэб дүүргэгдэ. 1971 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, промышленность болон арадай ажахыдахи ашаг олзо 9 процентээр дээшэлһэн байха юм.

Бүхы дээрээ промышленностиин түсэб дүүргэхэдээ, зарим предприятинууд үйлэдбэриингөө ба нөөсэлгынгөө түсэбүүдые дүүргээгүй гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Ашаглалгада үгтэһэн зарим барилганууд проектээр хараалагдаһан дүүрэн хүсөөрөө үшөөл хүдэлнэгүй.

Россин Федерациин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгаяа эмхитэй һайнаар үнгэргөө. Колхоз, совхозууд хабарай тарилгынгаа түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээд, таарамжагүй сагай уларилһаа уламжалан намар таригдадаг ургамалнуудые дахинаа тарижа һуулгаһан байна.

1972 ондо 123,7 миллион гектарта хүдөө ажахын ургамалнууд таригдаа, тэрэнэй 74,3 миллион гектартань орооһото ургамалнууд таригдаа бшуу. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, ороoһото ургамалнуудай, саахарай свеклын, хартаабхын, овощой талмай үргэдхэгдөө. Уһалагдадаг газарта тарилга хэлгэ үргэдхэгдэһэн байна.

Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулхада, мяха үйлэдбэрилгэ — 4 процентээр, һүн — 3 процентээр, үндэгэ суглуулан абалга 13 процентээр ургаһан байна. Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга иимэ болоо гэбэл: эбэртэ бодо малай ба шубуунай продуктнууд — 3510 мянган тонно, һүн — 13,5 миллион тонно, үндэгэн — 8,6 миллиард хэһэг. Даабариһаа гадуур үхэр мал, шубуу болон үндэгэ гүрэндэ худалдалгаар тогтоогдоһон хэмжээнүүдые хараада абахада, хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэ. Һүн, хараалагдаһанда орходоо, халта багаар тушаагдаһан байна.

Хүдөө ажахын материальнотехническэ үндэһэ һуури хүгжөөлгэ үргэлжэлөө. Түрүүшын хахад жэлэй турша соо гүрэн болон колхозууд хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 4,6 миллиард түхэриг һомолһон байна. Оньһон техникын гол шухала зүйлнүүдээр, минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр хүдөө ажахые хангалгын хахад жэлэй түсэб дүүргэгдэ. 11,3 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ, 201 мянган тонно тэжээлэй фосфат хүдөө нютагуудта эльгээгдэ.

Транспортын бүхы зүйлнүүдээр ашаа шэрэлгын эрьесэ 1,4 триллион тонно-километр боложо, 1971 оной түрүүшын хахадайхида орходоо, 6 процентээр дээшэлээ. 1971 оной 6 һарынхитай сасуулхада, РСФСР-эй транспортын бүхы зүйлнүүд 7 процентээр ехэ ашаг олзо оруулһан байха юм.

Үнгэрһэн хахад жэлэй турша соо капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон 10,4 миллиард түхэриг гол фондоор ашаглалгада тушаагдаа.

Энэ үе соо капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололго 20,8 миллиард түхэриг болоһон байна. Энэнь, нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулхада, 6 процентээр ургаһан болоно

Гүрэнэй подрядна барилга-хабсаралгын организацинууд үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо 10 процентээр ехэ подрядна хүдэлмэри хээ.

Барилга-хабсаралгын организацинуудые түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулжа үргэлжэлүүлһэн байгаа. Түрүүшын хахад жэлэй турша соо 250 гаран трест, гэр баридаг комбинат болон подрядна хүдэлмэриин 23 процентые бэелүүлдэг бусад эмхинүүд шэнэ гуримаар ажаллаа.

Барилгада ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлһэн байна. Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн хямдараа. Подрядна организацинуудай ашаг олзо 10 процентээр ургаһан байха юм.

Барилгын, хабсаруулгын зарим организацинууд подрядна хүдэлмэриин хэмжээе, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, ашаг олзоёо нэмээхэ даабаринуудаа дүүргээгүй.

1972 оной түрүүшын хахадта РСФСР-эй арадай ажахыда ажалладаг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай тоо дунда зэргээр 56,3 миллион хүн болоһон байна. Энэнь 1971 оной энэ үеынхитэй сасуулхада, 1,2 миллион хүнөөр нэмэһэн болоно.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дундуур салин хүлһэн, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 3,6 процентээр дээшэлжэ, 133,7 түхэриг болоһон, харин хэрэглэмжын ниитэ жасануудһаа үгтэһэн хүнгэлэлтэнүүдые, нэмэлтэ түлөөһэ хараада абахада, 180,1 түхэриг болоһон байна. Колхозниингуудай ажалай түлбэри 5 процентээр дээшэлээ.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай (ниитын эдеэ хоолые оруулалсаад байхада) эрьесэ ургаһан байна. Эд бараа худалдалгын түсэб 99,6 процентээр дүүргэгдэ.

Гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай барилга үргэн далайсатайгаар хэгдэһэн байна гэжэ РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулхада, улад зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээ — 9 процентээр, харин хүдөө нютагуудта 12 процентээр ургаһан байна. Арадай гэгээрэл ба соёл культурын һалбаринуудта ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Арад зоной элүүр энхые хангалга нилээд һайжараа.

1972 оной июлиин 1-нэй байдалаар РСФСР-эй хүн зоной тоо 131,8 миллиондо хүрэһэн байна.

ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ— ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ

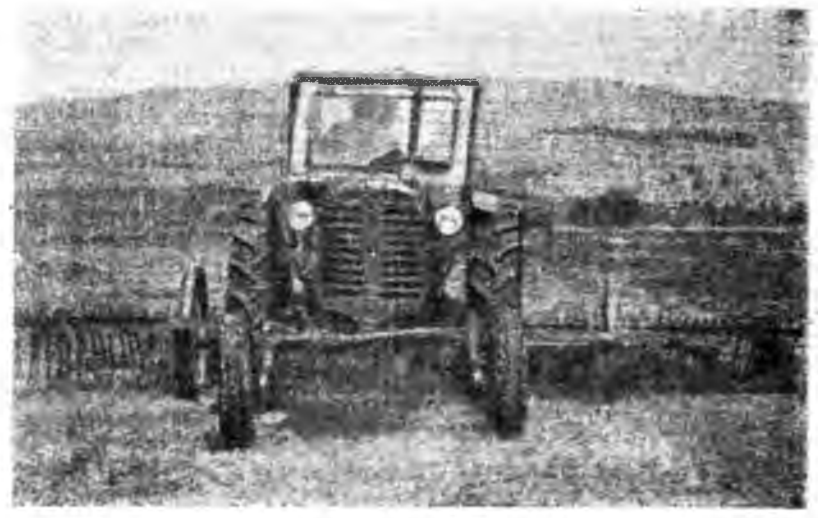
МЕХАНИЗАТОРНУУД—ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ

Тэжээл бэлэдхэлгэ — хүдөөгэйхидэй халуун хүдэлмэриин харюусалгатай саһа. Алишье нютагай нуга тохойн сабшалан дээрэ хүн зон олон, машина техникын абяан, хажуурай ханхинаан үүрэй толонһоо үдэшын бүрэнхы хүрэтэр таһарнагүй. Үдэр хоног үнгэрхэ тума сомоонуудай жэрылдэхэнь улам олошорно.

Һаяхан манай штатнабэшэ фотокорреспондент Ким Габаев Эрхирэгэй совхоздо ябахадаа, тус ажахын «Баруун бэе» газарта ажаллажа байһан үбһэшэдтэ хүрэжэ, тэдэнэй хүдэлмэри тухай һонирхоһон, ажаллажа байһан байдалайнь зарим үеые фото-зурагта буулгаһан байна.

Эндэ совхозой лугомелиоративна отрядай оньһожоруулагдаһан звено ажаллана. Аверьян Ерофеевич Шкваров, лугомелиоративна отрядай бригадир, мүнөө энэ звеное хүтэлбэрилнэ.

— Байгша оной эхиндэ манай отряд эмхидхэгдэжэ, 370 гектар сабшалангай шанарые һайжаруулхаар даажа абаһан юм, — гэжэ нүхэр Шкваров хөөрэнэ. — Үбэлэй үедэ газараа сэбэрлэхэ, үтэгжүүлгэ хэхэ хүдэлмэри хэгдэһэн. Хабарай һаһада газараа уһалжа, насосно станци тодхожо бүлүүрээр уһа гаргажа байгаабди. Эдэ бүгэдын ашаар бараг һайн ургаса гараа. Урдань ногоогүй шахуу байдаг газарһаа мүнөө жэл дунда зэргээр гектар бүриин 10 гаран центнер үбһэ хуряагдана. 30 гаран гектар талмайн ногоон хуряагдаба. Сабшагдаһан ногоогоо багсалан боожо абанабди. 800 багса (тюк) эрхим шанартай үбһэн совхозой складта оруулагдаа, — гээд бригадир А. Е. Шкваров 40 гаран жэл соо механизатораар ажаллаһан Григорий Петрович Козин гэгшэдтэй үндэр ургаса гэбаһандаа омогорхон сабшагдаһан үбһэнэйнгөө шанарые шалганад **(нэгэдэхи зураг).**

Энэ звенодо табан трактор ажаллана. МТЗ-50 түхэлэй хоёр трактор сабшалга дээрэ ябана. Түрүүшын тракторые түрүү механизатор Ким Буянтуев жолоодоно. **(хоёрдохи зураг).**

Сабшагдаһан үбһэнэй хатаһан хойно, үдэһөө һүүлээр тармалга захалдаг байна. Тармалга дээрэ механизатор Рабдан Лубсанович Ринчинов ажалай үндэр бүтээсэ туйлана. Тэрэниие **гурбадахи зураг** дээрэ харанат.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР И. Н. ПЕТУХОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Партийна органуудта, республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын аппарадта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, нүхэр **Петухов** Илья Николаевичые — пенсионерые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной июлиин 31.

БурАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. К. ВЕРЕСОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Прокуратурын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь, республикын ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 80 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр **Вересов** Андрей Кирилловичые — персональна пенсионерые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной августын 1.

Сошордомо дохёо

САГ ОШОО, шамдахаар болоо

Зунай аяма халуун үе хахадлажа, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хаа хаанагүй тулажа ерэнхэй. Республикын олонхи колхоз, совхозууд июль һарын хахадһаа үбһэ хуряалгада жэгдэрэн ороһон байна. Мүнөө ажахынуудай сабшалан дээгүүр томо-томо һүринүүд жэрылдэн харагдана. Гэхэтэй хамта Хяагтын аймагай Алтайн совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгые эмхитэйгээр, богонихон болзор соо үнгэргэхын түлөө оролдоногүй, энэ ажалда анхаралаа багаар хандуулна.

Тус ажахыда бүхыдөө оньһожоруулагдамал 2, юрын 8 звено үбһэ хуряалгада хабаадуулагдана. Звеное даагшаар дүршэлтэй хүнүүд томилогдонхой. Гэбэшье звено бүхэнэйнь хүнүүдээр, мори, ажалай зэмсэгүүдээр, запасной хэрэгсэлнүүдээр хангагдаагүй. Эдэ звенонууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэгдэрэн ороо гэхын аргагүй. Июль һарын 29 болотор Хабчуг гэжэ газарта Цыремпил Цыренжапов, Дондог Очиров гэгшэдэй даадаг 2 звено сабшалгаяа үшөө эхилээдүй байгаа. Ушарынь юуб гэбэл, эдэ звенонуудта морид дуталдана, хүдэлхэ хүн байхагүй.

Тиихэдэ Шаазгай гэжэ газартахи сабшалан дээгүүр ябахада нилээд ехэ газарай ногоон унагаагдаһан, тракторай болон морин косилкануудай машинистнүүд оролдосотойгоор хүдэлнэ. Тэдэниие харахада баярламаар байгаа. Гэбэшье заха талмайнуудай ногооε муугаар сабшана.

Эндэхи ногооε үглөөнһөө хахад үдэр болотор тракторай косилкаар Доржо Хорлуевич Рампилов сабшаһан байна. Энэ хүн ажалдаа халирхайгаар хандана. Сабшагдаһан талмайнь ногооной хахадһаа үлүү шахуунь ургаһан зандаа. хуу ноологдошоһон байгаа. Тэрэнэй шалтагааниинь гэбэл, косилкань гүйсэд заһабарилагдаагүй, хажуурайнь шүдэн хурсалагдаагүй байшоо. Тиихэдэ энэ нүхэр ямар звеногой гэшүүн байһанаа, сабшаһан ногооень хэнэйшье хуряажа абахые мэдэхэгүй юм.

Саашаа ябажа харахадамнай, Сандак Гатабон гэгшын звено мүнөө болотор машина зэмсэгээр, хүнүүдээр хангагдаагүй.

— Манай звенодо нэн түрүүн зэр зэмсэгэй талаар ехэ тулюур болоод байна. Гурбадахи үдэрөө совхозой конторо ошожо, морин ба гар тармуур, моридые эринэб. Теэд «үгы байна, һаяар үгтэхэ» гэһэн харюу совхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө дуулаадагби. Харин манай звенодо хүдэлхэ хүнүүдэй список табигданхай гэжэ дуулдаад, мүнөө болотор тэдэнэр ажалдаа ерэнэгүй, — гэжэ нүхэр Гатабон сэхэ руунь хэлэбэ.

Иимэрхүү байдал Ким Цыренжаповай, мүн бусад олон звенонуудта дайралдаһан байха юм. Жэшээнь, Ким Цыренжаповай даажа ябаһан звено МТМ-һээ 12 километрэй зайда хүдэлнэ. Үглөөгүүр энэ звеногой косилкашад хажуураа тошылдохын тула совхозой МТМ ошохо баатай болоно. Гурбан звенодо тусхай электротошыло тодхохо гэжэ совхозой мэргэжэлтэд шиидхэһэн байбашье, мүнөө болотор энэ тошыло тодхогдоогүй байһаар. Тиимэһээ косилкашад совхозой түб ошожо, хажуураа тошылдохо баатай болоно. Иигэжэ ажалай ямар ехэ саг миинтэ хосорно гээшэб?

Алтайн совхозой ажалшад үбһэндөө июниин 26-һаа ороһон нэрэтэй. Хэдэн үдэрэй туршада энэ бүхыдэ 60 гаран гектар талмайн ногоон сабшагдаа. Тэрэнь мүнөө хатажа, тармаха. һүрилхөөр болоод байна. Теэд хэзээ. хэнэй хүсөөр энэ ажалай бүтээгдэхэ байһаниие мэдэхын аргагүй.

Тэжээл бэлэдхэлгын эгээл һайн саг үнгэржэ байна. Тиимэһээ Алтайн совхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ дутуу дундануудаа усадхаха талаар түргэн хэмжээ абаха зэргэтэй.

В. БАИНОВ,
манай корр.

...Р Л. И. БРЕЖНЕВ ...Э. ХОНЕККЕРТОЙ ...БА

...С-эй ЦК-гай Генеральна ...арь нүхэр Л. И. Брежнев ...э түр зуура амаржа байһан ...эн ЦК-гай Нэгэдэхи секре... нүхэр Э. Хонеккертой авгус...э уулзаа. КПСС-эй, СЕПГ-...рондын, СССР-эй ба ГДР-...уудай хоорондын харил...шадань хүгжөөлгэ, гүнзэ...гын асуудалнуудаар, тэ...н хоёр талые һонирхуулдаг ...суудалнуудаар һанал бо...бшэлбэ.

...д Л. И. Брежневэй, ...ккерой уулзалга хани ёһо...эн зүрхэнэй оршон байдал...

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ, НҮХЭР Н. ЧАУШЕСКУТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев августын 1-дэ Крымдэ РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Гүрэнэй соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. Чаушескутай уулзаба.

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. Чаушеску оронуудайнгаа арадай ажахын түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай харилсан мэдээсээ. Эдэнэр СССР СРР хоёрой хоорондын харилсаа холбооε саашаданъ хүгжөөлгын, КПСС РКП хоёрой хоорондын партийна холбооε үргэдхэлгын асуудалнуудаар, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг бусад асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлбэ. Хөөрэлдөөн хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ТЭМДЭГ БОЛГОН

«Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» уласхоорондын Ленинскэ шангуудые олгохо комитедэй түрүүлэгшэ, академик. Д. В. Скобельцын, Болгариин Арадай Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд С. Гюров августын 1-дэ Вьетнамай Демократическа Республикын посольстводо ерэбэ. Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Болгар-совет хани барисаанай бүгэдэ арадай комитедэй түрүүлэгшэ Цола Драгойчевагай даалгабаряар, баатар вьетнам арадта бэлэг болгожо, хүүгэдэй саад барихын, түхеэрхын тула Ленинскэ шангай мүнгые үгэхэ гэһэн чек тэрэнэй зүгһөө элшэн сайд Во Тхук Донгдо барюулһан байна.

Вьетнамай ажалшадай тэмсэлые һайшаан дэмжэдэгэйнь түлөө Во Тхук Донг үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

(ТАСС).

БААТАР ВЬЕТНАМТАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ УЛАМ БЭХИЖЭНЭ

ДРВ-гэй даамбануудые американ авиациин бомбодолго буруушаалгын, Вьетнамда эсэргүү США-гай метеорологическа дайе буруушаалгын үдэр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй шиидхэбэреэр августын 1-дэ үнгэргэгдөө. Вьетнамай үргэн нэлэнхы газар нютагуудые хооһон дайда болгохо зорилготойгоор Хойто Вьетнамай гидротехническэ түхеэрэлгэнүүдые бомбодожо, метеорологическа дай хэжэ байһан ябадал дары болюулгахын тула мэдэлдэнь бии байгаа бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэхыень Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет правительствануудай толгойлогшоноры, бүхы оронуудай арадуудые хандалга соогоо уряалһан байна.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй уряа ехэтэ һайшаагдан дэмжэгдэ. Баатарлиг вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөнэй улам үргэдэжэ байһан тухай, Вьетнамда эсэргүү американ империализмын дахуулнуудай гэмтэ ябуулгануудые буруушааһан олоной хабаадалгатай манифестацинууд тухай мэдээсэлнүүд дэлхэйн бүхы орон нютагуудһаа орожо үргэлжэлһөөр.

США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэл дэлхэйн бүхы оронуудта дэлгэржэ байна. Вьетнам арадай эрэлхэг зоригые хухалжа шадахагүй байһанаа ойлгоходоо, США-гай дээрмэшэ сэрэгшэдэй зэрлиг аашануудые гаргажа, Хойто Вьетнамай даамбануудые, гидротехническэ бусад түхеэрэлгэнүүдые һандаргажа, метеорологическа дай хэжэ байһан үедэнь энэ тэмсэл онсо удхатай болоо.

США-гай союзнигуудшье эдэ һүреэтэ муухай ябуулгануудаар дураа гутана. «Баруун Европын зарим ажал ябуулагшад Холбоото Штадуудые эрид шүүмжэлнэ, — гэжэ «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ. — США-гай эдэ ябуулгануудынь сэрэгэй гэмтэ хэрэгүүд болоно гэжэ тэдэнэй олонхид тэмдэглэнэ».

(ТАСС).

Партийна ажабайдал

ПАРТИЙНА ДОКУМЕНТНҮҮДЫЕ ҺЭЛГЭЛГЭ—ЭМХИДХЭЛЭЙ-ПОЛИТИЧЕСКЭ ШУХАЛА ХЭРЭГ

КПСС-эй XXIV съездын партийна байгуулалтын талаар хараалһан хэмжээ ябуулганууд партийна хүтэлбэриин онол арга нарижуулан һайжаруулха, партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гурим наринаар сахиха, үргэн олониитэтэй партийна организацинуудай холбоо бариса улам бэхижүүлхэ, КПСС-эй Программа болон Уставай эрилтэнүүдые дүүргэхын түлөө коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ асуудалнуудта хандуулагдаһан байна. Тэрэшэлэн съездын шиидхэбэринүүдтэ партийна документнүүдые һэлгэлгэ хараалагдаа бэлэй.

Партийна документнүүдые һэлгэлгые эмхидхэлэй-политическэ шухала хэрэг дээрэ тооложо, партиие саашадань бэхижүүлгэдэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл, журам дээшэлүүлгэдэ зорюулха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй майн Пленумэй тогтоол соо заагданхай. Энэ хадаа бүхы партийна организацинуудай хүдэлмэри улам һайжаруулха, ажахын болон культурна байгуулалтын талаар табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Советскэ районой партийна организаци КПСС-эй 5285 гэшүүдые, гэшүүндэ кандидадуудые өөрынгөө зэргэдэ бүридхэнэ.

Коммунистнууд ажахын болон культурна байгуулалтын шухала участогуудта ажаллана, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, научно-техническэ хүгжэлтэ түргэдхэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой партийна организаци үйлэдбэрилдэг продукциин шанар һайжаруулха асуудалда бүхы коллективэйнгээ анхарал ба хүсэл оролдолго хандуулна. Энэ талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдэй дүүргэлтын хойноһоо партийна шанга хиналта табигданхан. Мүнөө заводой гаргадаг бүхы электротехническэ продукциин 91 процентнь гүрэнэй шанарай тэмдэгтэй болонхой. Заводто хүдэлмэришэн бүхэндэ табан жэлэйнь даабари тодорхойлжо үгэхэ, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө тэдэнэй дунда үргэнөөр эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 685 хүдэлмэришэд өөһэдын уялгануудтай. Шэнэ түрүү юумэ үүсхэгшэдынь коммунистнууд юм.

Манай партийна эхин организацинууд коллективүүдтээ хүтэлбэрилхы хүсэниинь болонхой. Районой партийна организацида 156 эхин, 67 цехүүдэй партийна организаци, 103 партийна бүлэг тоологдоно. Партийна организацигүй нэгэшье предприяти, эмхи зургаан мүнөө үгы тооной.

Партийна организацинуудай эдэбхи болон дайшалхы шадабари дээшэлүүлхэ, коллективэй ажабайдалда үүргысэнь шангадхаха тушаа КПСС-эй райком саг үргэлжэ анхарна.

Һүүлэй үедэ партиин райком олохон партийна организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл шэнжэлжэ, бюро дээрээ хаража үзэһэн байна. Тэрэ тоодо пассажирска автотранспортна 3-дахи предприятиин партийна организациин хүдэлмэри тухай, шэлэй заводой тоосоото һуигалтын партийна суглаан дээрэ коммунистнуудай хэлэһэн шүүмжэлхы һанамжануудай дүүргэлтэ тухай, цехүүдэй партийна организацинуудые хүтэлбэрилхэ талаар МВД-гэй парткомой хүдэлмэри тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, хиналта ба дүүргэлтэ шалгаха ленинскэ ёһо гуримуудые сахиха талаар районно партийна организациин хүдэлмэри» гэһэн асуудал КПСС-эй райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа «Ярославска городской партийна организацида партийна суглаануудые үнгэргэдэг дүршэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой гараһанай һүүлээр партийна суглаануудай үүргэ дээшэлээ, абалан шиидхэбэринүүдынь тодорхой, хүсэтэй болоо. Партийна суглаануудай зүбшэлгэдэ эмхидхэлэй-партийна болон хүмүүжүүлхын хүдэлмэриин, мүн үйлэдбэриин болон ниитын ажабайдалай асуудалнууд табигдана. Тэрэшэлэн коммунистнуудай шүүмжэлхы һанамжа, дурадхалнуудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай партком, партбюронууд мэдээсэнэ, Уставаар хараалагдаһан уялгануудаа, партийна даабаринуудаа коммунистнуудай хэр зэргээр дүүргэжэ ябадаг тухай тоосоон зүбшэгдэнэ.

Худөө ажахын, ой модоной министерствэнүүдтэ, оёдолой фабрикада, Буркоопсоюзда, горпромторгдо, хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг худөө ажахын техникумдэ партийна суглаан Уставаар хараалагдаһан болзорто, коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта энэ шухала хэрэгтэ дутагдалнуудшье бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Уран зураашадай холбооной партийна организацида коммунистнуудай арайхан гэжэ 60—65 процентнь суглаанда байлсадаг байба.

Иимэ ушар мүн геофизическэ экспедициин, шэлэй заводой, багшанарай институдай цехүүдэй, мүн бусадшье зарим партийна организацинуудта дайралдана.

Партийна зэргэ саашадань бэхижүүлхэ, шанарай талаар бүридхэлынь һайжаруулха, партида шэнэ гэшүүдые абалгын түлөө партийна организацинуудай, хүтэлбэрилхы партийна органуудай харюусалга дээшэлүүлхэ асуудалнуудта КПСС-эй XXIV съезд ехэ анхарал хандуулаа һэн. Партиин гэшүүнэй нэрэ хүндэ үргэхэ, партиин зэргые сэбэр байлгаха гээшэ мүнөөшье шухалын шухала зорилго байһаар.

Эдэ асуудалнууд КПСС-эй райкомой гол анхаралда хододоо байна. № 56 оньһожоруулмал колониын партийна организациин зэргын ургалта ба залуу коммунистнуудай хүмүүжүүлгэ, КПСС-эй зэргые ургуулха талаар столовонуудай трестын партийна организациин хүдэлмэри тухай гэһэн болон бусад асуудалнууд партиин райкомой бюро дээрэ харагдаа.

КПСС-эй райкомой дэргэдэ залуу коммунистнуудай һургуули хүдэлнэ. Эндэ тэдэнэр партиин Программа ба Устав шудална, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд, КПСС-эй ветеранууд хэшээл үнгэргэнэ.

Районой олонхи партийна эхин организацинууд залуу коммунистнуудта анхарал ехээр табина, тэдэниие ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулна, партийна даабари үгэжэ, дүүргэлтыень хинан шалгажа байдаг.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй үедэ партийна талаар зэмэ тохоогдоһон коммунист бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, саашанхи хуби заяаень, партиин зэргэдэ байжа шадаха, үгыень шиидхэхэ ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнхэй. Энэ тон харюусалгатай хэрэг болоно, партийна организаци бүхэндэ хабаатай юм.

Партийна зэргэ эмхидхэлэй-политическэ талаар бэхижүүлхэ, коммунистнуудай гүрүү үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ гадэнэй марксистско-ленинскэ һуралсал тон ехэ удха шанартай гэжэ мэдээжэ. Үнгэрһэн 1971—72 онуудай һуралсалай жэлдэ районой партийна гэгээрэлэй системэдэ 4,5 мянгаад коммунист һуралсажа гараа.

Олон партийна организацинууд коммунистнуудай һуралсал зүбөөр эмхидхэһэн, энэ хэрэгтэ шанга эрилтэтэйгээр хандадаг байба.

Дүй дүршэл юу харуулнаб гэбэл, һуралсал һайнаар эмхидхэгдэһэн партийна организацинуудта коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл хүгжэнэ, үйлэдбэри дээрэшье, ниитын ажалдашье тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрүү үүргээ харуулна. Партийна гэгээрэлэй системэдэ һуралсагшадай 80 шахуу процентнь политинформатор, агитатораар хүдэлнэ, коллективтээ лекци, элидхэл уншана, хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Мүнөө районой партийна организацинуудта партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэл эхилэнхэй. Партийна суглаануудта һайнаар бэлдэжэ, коммунист бүхэнэй, партийна организаци бүхэнэй ажал хэрэг алинишье талаһаань хаража, зүб сэгнэлтэ үгэхэ шухала. Тиихэдээ коммунистнуудай журамда, түрүү үүргэсэ ямараар дүүргэжэ байһанда анхарха хэрэгтэй.

Һаяхан КПСС-эй райкомой пленум боложо, «Партийна документнүүдые һэлгэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоол бэелүүлхэ талаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Энэ тон ехэ удха шанартай эмхидхэлэй-политическэ хэмжээ ябуулгада һайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ бүхы районно партийна организациин шухалын шухала зорилго болоно.

С. БУЛДАЕВ,
КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь.

Хорин табан жэл соо

Наранай оромсоор Байгал тээлээ хүйтэхэнөөр үлеэжэ залаба. Владимир Васильевич Пеннер ербэгэр шара нарһадай дундуур зурыһан элһэлиг харгыгаар ашаатай машинаяа гүйлгэнэ. Дабаан өөдэ гарахань тухашараатайшаг байба. Владимир Васильевич энэ ашаа өөрөө зүдхэһэн юм мэтэ руль дээгүүрээ бүгтэрэн шахуу акцелеражараа дараха юм. Дабаан дээрэ гарахатаяа адли гүнзэгыгөөр һанаа алдан, «бэрхэш даа» гэһэн янзатайгаар ялагар хара руляа эльбээд абаха юм. Теэд доодо склад хүрэтэр үшөөл олон нимэрхүү шэлэ дабаанууд бии. Тэдэниие дабажа, саг болзор соогоо доодо складта хүрэжэ ерэхэ хэрэгтэй. Үеэгэлдэр болзорһоо хоёр час урид хүрэжэ ерэһэнээ һанахадаа. Пеннер машинынгаа гүйдэлыень улам түргэдхэнэ.

Владимир Васильевич 25-дахи жэлээ жолоошоноор хүдэлнэ. Тэрэнэй гаталһан замынь бүмбэрсэг дэлхэйе хэды бүһэлхөөр болоо юм ааб даа. Урдань Шулуутайн леспромхоздо хүдэлһэн юм. Дүй дүршэлөө улам арьбадхажа, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг һэн. Тиигэжэ жолоошоной нэгэдэхи классай үнэмшэлгэ абаа бэлэй.

Мүнөө В. В. Пеннер Клюевскэ леспромхоздо ажаллажа байна. Эрхим ажалыень юун гэршэлнэб гэбэл, үнгэрэгшэ һара соо 1300 кубометр модо ойһоо шэрэжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргээ. Байгша он соо 15 мянган кубометр модо доодо складта шэрэхээр социалис уялга абаһан юм. Үнгэрһэн 7 һарынь ажалай дүн хараад үзэхэдэ, уялгаяа дүүргэхэ байһандань һэжэг түрэнэгүй.

А. МЕЩЕНИН.

БАРИЛГА САГАЙ ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР ХЭХЭ

КПСС-эй XXIV съездын ба партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд дотор худөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, хото худөө хоёрой хоорондохи социально-экономическа, культурно-ажаһуудалай илгаае үгы болгохо талаар ехэхэн хэмжээ ябуулганууд заагданхай. Һүүлэй жэлнүүдтэ худөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ниилээд ехэ мүнгэн гаргашалагдана. Колхоз болон совхозуудай экономическа бааза батадхагдаа гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэреэр ерэхэ, арбадахи табан жэлдэ худөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ 77 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдана. Энээнһээ урда худөө ажахыда иимэ ехэ мүнгэн оройдоошье һомологдоогүй юм. Илангаяа үйлэдбэриин барилгануудай, хүн зоной байрын гэрнүүдэй ба культурна ажаһуудалай барилгада ехэхэн зөөри һомологдохо байна.

Тиимэһээ худөөгэй һуурин тосхонуудай барилгые мүнөөнһөө холын хараатайгаар, хүн зоной эрилтэдэ тааруулан, городой түхэлтэйгөөр бариха гээшэ тон шухала болобо. Тиимэ тосхондо болбосон гүхэлтэй байрын гэрнүүд, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха предприятинууд, соёл болбосоролой ба медицинын эмхи зургаанууд хамаг бүхы хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүдтэеэ оршохо ёһотой. Тодорхойлон хэлэбэл, культурно-ажаһуудалайнгаа талаар худөөгэй ажалшад городойхиһоо д у т у у гүйгөөр һуудаг болохо ёһотой. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын худөөгэй хүн ухаан бодолойнгоо баялигаар, эрдэм һургуулиараа городой хүниие хүсоо бшуу.

Тиимэһээ худөөгэй барилгые зүбөөр эрхилхын ба энээндэ һомологдоһон мүнгэ зөөри ашагтайгаар гаргашалхын тула, нэн түрүүн шэнэ тосхонуудай проект, схемэ табилгада тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой гэжэ һанагдана. Тиимэ тосхонууд шадархи үйлэдбэриин барилгануудые зүбөөр хараалха шухала.

Манай аймагта энэ талаар ямар ажал ябуулагдажа байнаб гэжэ хараа һаа, олон ажахынууд түб тосхонуудаа шэнэдхэн һэргээхэ генеральна түсэбтэй болонхой юм. Тиимэ проектнүүдые «Сибгипросельхозстрой» институт зохёожо, захилхэгшэдтэ эльгээдэг. Тэрэнэйнь ёһоор, 1970—1975 онуудта аймагтамнай барилга үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Гэбэшье, барилгын үнэн хэгдэжэ эхилхэдэ, тус проектнүүдые хазагайруулха ушарнууд үзэгдэнэ. Зарим прораб болон инженернүүд тус хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг. Тиигэжэ худөөгэй ажалшадай ажаллаха, амархада таатай зохид арга боломжо олгохо гэһэн һайн һайхан хэрэг буруу һурэхэдөө болохо байна.

Аймагаймнай эзэлдэг дэбисхэр дээрэ хүн зоной ажаһуудаг 57 һуурин бии. Эндэ 35260 хүн ажаһууна. Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор, аймагай 24 тосхон ойрын жэлнүүдтэ шэнэлэгдэжэ эхилхэнь, энээниие зүбөөр, саг болзор соонь хэхэ, дэлисэ ехэтэйгээр ябуулха арга боломжо колхоз болон совхозуудта бии. Тиихэдэ аймагта ПМК-589, МСО гэхэ мэтэ барилгын томохон организацинууд хүдэлнэ. 1966—1970 онуудай туршада 24937 дүрбэлжэн метр талмайтай барилга хэгдээ.

Энээнһээ хойшо генеральна түсэбөө ёһотоор баримталан, болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүдые бодхоожо эхилхэмнай. Тиигэжэ колхоз, совхозуудаймнай түб һууринуудта гэрнүүдэйнь 40 процентнь хоёр дабхар, 60 процентнь нэгэ дабхартайгаар баригдаха байна.

Мүнөө болотор Зэдэ гол түлэб нэгэ дабхартай модон гэрнүүд лэ бодхоогдодог байгаа гээшэ. Тэрэ һайнаар баригдадаг, сагаан шиферээр хушагдадаг байбашье, архитектурна талаараа һанаһанда оролдоо хүрэнэгүй. Зарим тосхонуудай үйлсэнүүд уйтан, хабшуу байна. Айлнууд үмсынгөө ажахыда ехэ участок эзэлнэ. Харин Инзагата тосхондо болбосон түхэлтэй хоёр дабхар гэрнүүд үгышье һаа, айлай гэрнүүд үндэр фундамент дээрэ бодхоогдонхой. Ужам һаруул сонхонуудтай. Газаа талаһаа хээнүүдээр гоёогдонхой юм. Тосхоной үйлсэнүүд үргэн, һүниин сагта гэрэлтүүлэгдэдэг. Энэ тосхондо олон шэнэ гэрнүүд баригданхай.

Типовой проектын ёһоор барилга хэжэ эхилхэдэ, олон һанагдаагүй ушарнууд дайралдадаг. Гол түлэб газарай хүрьһэнэй хатуу зөөлэн хараада абтадаггүй, тиигэжэ проектнүүдтэ заһабари хэхэ баатай болодогби.

Гадна аймагай түбтэ баригдаха гэрнүүдэй үсөөниинь хоёр дабхартай байхаар проектнүүд зохёогдонхой. Мүнөө гэрнүүдэй үсөөнөөр бодхоогдоһон хоёр дабхар гэрнүүд түхэл шарай хубилангүй үлэхэдөө болохо байна. Тиигэжэ худөөгэй ажалшадай зохидоор амарха сүлөө саг үнөөхил баг зандаа үлэжэ болохо байна.

Энэ юун дээрэһээб гэхэдэ, республикын Худөө ажахын министерство колхоз, совхозуудта байрын гэрнүүдые барилгада шухала анхарал хандуулнагүй, энэ асуудалые үйлэдбэритэй холбон харанагүй. алмагдаһан сүлөө сагые ажалай нөөсэ гэжэ тоолоногүй бшуу.

Үйлэдбэри тухай дурдаа хадаа. энэ хэрэг саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ мүн лэ ехэхэн мүнгэн һомологдоһон гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй байна. Жэшээнь, үнгэрһэн табан жэлдэ аймагта үйлэдбэриин байрануудые барилгада 9 миллион 163 мянган, тэрэ тоодо колхоз, совхозуудта 8164,7 мянган түхэриг һомологдоһон байгаа. Тиигэжэ аймагай ажахынуудта 2550 үнеэдэй байра, 1670 тугалнуудай байра, 520 толгой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулха байра, 68200 хонидой багтаамжатай байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Гадна 60 электро-хайшануудтай томодхогдоһон хайшалалгын нэгэ пункт, 7200 тонныи багтаамжатай орооһо тарияанай склад, 1959 тонно силос дараха траншей баригдаһан байна. Саашадаа туд бүридөө 400—600 үнеэдэй байха комплекснууд, 600—1200 үхэр шахан таргалуулха байра, 2000—2500 центнер гахайн мяха үйлэдбэрилхэ комплекс ба 12 мянган хонидой байра бодхоогдохо байна. Энэмнай худөө ажахы ба промышленность хоёрой хоорондохи илгаае үсадхаха гэһэн ехэ удхатай. Гадна хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдана, үйлэдбэридэ түрүү технологи нэбтэрүүлэгдэнэ. Мүн ажаллахада, зохид арга нүхэсэл бии болгогдоно. Мал ажахы болон бусад үйлэдбэриин комплекснуудые томодхолго экономическа талаараа ашаг ехэтэй байха гэжэ шэнжэлгэнүүд харуулдаг.

Культурна ажаһуудалай барилгын талаар 1964 онһоо эхилжэ, Инзагата, Гэгээтэ, Белоозерск, Бургалтай тосхонуудта Соёлой шэнэ байшангууд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Дээдэ-Тори, Зарубино тосхонуудта клубуудай байшангуудай барилга эхилэнхэй.

Гэхэ зуура, «Заречный» ба Оёорой совхозуудта Соёлой байшангай байлаар. Дээдэ-Бургалтай, Сагаан-Усан, Бага-Нарин, Доодо-Үшөөтэ гэхэ мэ һууринуудта мүнөө болотор клубууд пээгдэнэгүй.

Наймадахи табан жэлдэ 1956 һууритай һургуули, 380 һууритай интернат ба 280 һуурит[…] дай саад баригдаһан бай[…] мүнөө туд бүридөө 320 һуу[…] ман жэлэй ба дунда һургу[…] бан байшан, эхин һургуу[…] байшангай барилга хэгд[…] Мүн Дэрэстэй, Доодо-Бу[…] Оёор һууринуудта үхибү[…] дай гурбан байшан бари[…] табан жэлдэ Худөө ажа[…] стерство «Заречный», Оё[…] зуудай түб буусануудта и[…] лэй һургуулинуудай бай[…] рилга эхилхэ юм. Тиихэ[…] ликын Гэгээрэлэй минист[…] риин совхоздо интернат һу[…] риха байна. Аймагай һур[…] та холын малшадай […] байлгаха интернат бари[…] болонхой. Найман жэлэй[…] 20 һургуулиин оройдоо[…] интернадтай, багшанарын[…] гэрнүүдээр дуталдаһан эж[…] хоз, совхозууд барилга х[…] тэ саашадаа бүри дүтөөр[…] даг болохо гэжэ найдагд[…]

Аймагай генеральна[…] ёһоор, 500-һаа дээшэ а[…] тай һуурин тосхонуудта […] наймаанай түб бариха га[…] лагданхай. Иимэ худалда[…] най түб 35—50 һуурита[…] 4—6 наймаалагшадай […] газин, 5—8 хүдэлмэри[…] ажаһуудалай хэрэглэмжэ[…] комбинат, 6—16 хүнэй […] гостиница гэхэ мэтэһээ бү[…] бэшье, мүнөө дээрээ ни[…] түб баригдажа эхилээдүй. Петропавловкада 100 хүд[…] шэдэй һууритай ажаһууда[…] лэмжэ хангаха комбинат […] да үгтэһэн юм. Тэрэ айм[…] ба һуурин тосхонуудай а[…] дые хангана. Тус комбинат[…] хубсаһа сэбэрлэлтын, те[…] паратура ба час заһаба[…] тал өөлгын пехүүдтэй, […] графи, парикмахерска хүд[…] комбинадууд Доодо-Тори[…] станцида баригдахаар ту[…] Эдэ комбинадууд Оёор[…] «Заречный», «Октябрьск[…] зуудай ажалшадай эрилт[…] юм.

Манай аймагта мүнөө с[…] рилга хэгдэжэ гэхэдэ алд[…] гүй. Саашадаашье бари[…] хэгдэхэ.

С. ЖАР[…]
ажалшадай депут[…]
Здын аймагай гүй[…]
комитедэй түр[…]

ҮНЭТЭ ШАНГУУДТА ХҮРТЭБЭ

Манай колхоз мүнөө жэл хонидойнгоо нооһо хайшалгые эмхидхэхэдээ, хайша баригшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн юм. Оньһото хурдан хайша баригшад оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа гараа.

Хони хайшалалга дээрэ нютагаймнай дунда һургуулиин һурагшад, колхознигууд, студентнэр ажаллаба. Хайшалга амжалтатайгаар дүүрэжэ, ажалай дүн гаргагдаба. Социалис мүрысөөндэ илажа гараһан түрүүшүүл шалгаржа, шангуудые олгохо тушаа шиидхэбэри колхозой правлени, партком болон профсоюзай комитедэй хамтын заседани дээрэ абтаһан байна.

Һурагшадай дундаһаа 9 хүн, колхозннгуудай—хоёр хүн. мүн хоёр студент — эдэнэр мүрысөөнэй дүримэй ёһоор тогтоогдоһон эрилтэнүүдые сүм дүүргэжэ, шанда хүртэбэд. Һурагшадай дундаһаа 537 хони хайшалһан Будаева мопедээр шагнагдаба. Удаадахи түрүү һууринуудые эзэлһэн Бэлигтэ Бадмаев, Михаил Эрдынеев, Владимир Доржиев, Лубсандоржи Будаев, Дабажап Дылгиров гэгшэд тус бүри сарбуугай час абаха болоо.

Гар хайшашадай дундаһаа илажа гараһан һурагша Норжима Доржиева 25 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө.

Д. НОРБОЕВ.
«Улаан Оронго» колхозой главна зоотехник.

Улаан-Үдын аймаг.

Павел Пантелеймонович Лукьяненко Краснодарска худөө ажахын эрдэм, шэнжэлэлгын институтда ажаллана. Павел Пантелеймонович шэнэ сортын шэниисэ гаргадаг таһагые даадаг юм. Энэ хугасаада нүхэр Лукьяненко өөрынгөө һурагшадтай 40 гаран шэнэ сортын шэниисэ бии болгоһон байна. Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Павел Пантелеймонович Со[ветскэ Союзай] Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин [хүртэ]һэн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай туршалты[н] [тала]май дээрэ П. П. Лукьяненко (зүүн [талаһаа] хоёрдохи) шэнэ сортын шэниисэ хаража [байна].

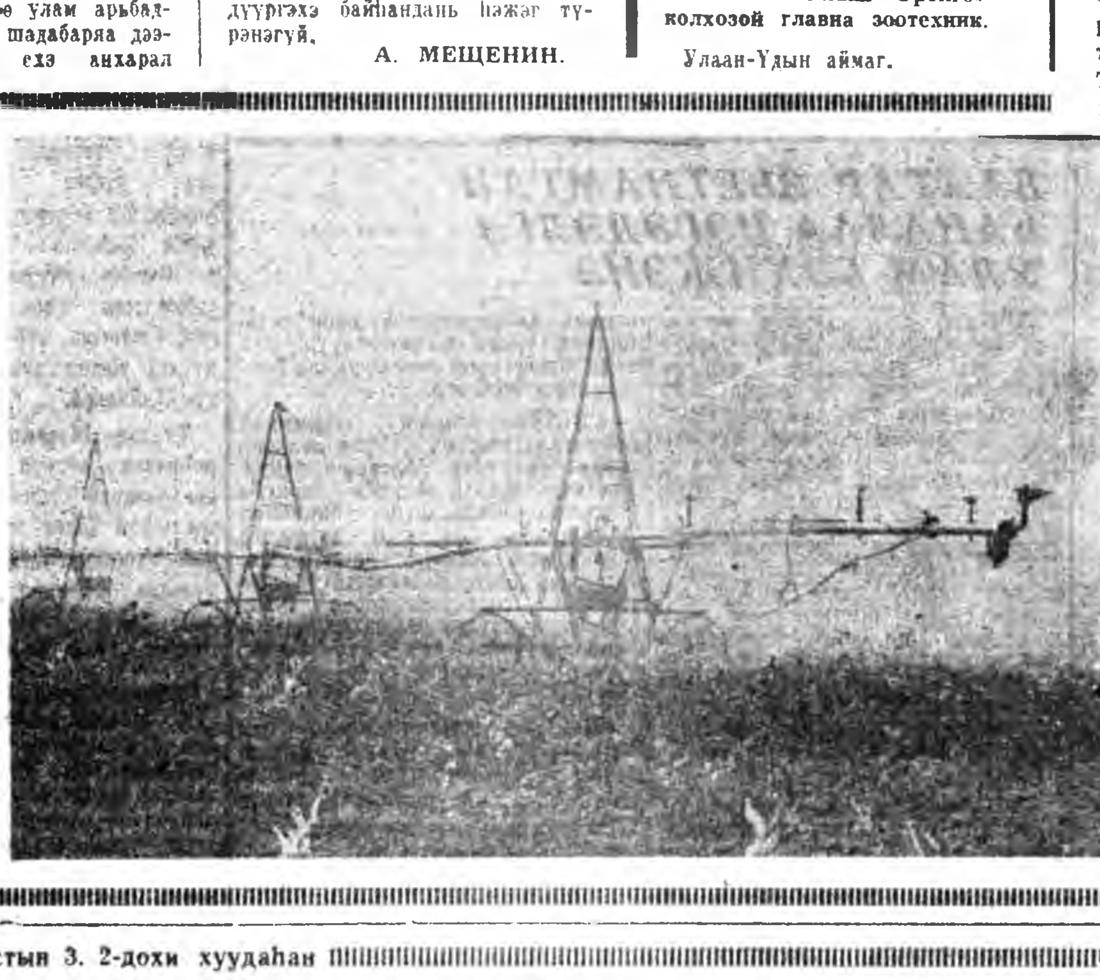
ТАСС-ай фотохро[ника].

Саратовска областиин Энгельскэ районой «Новый» совхозой 750 гектар тариалан, сабшалан «фрегат», «волжанка» түхэлэй оньһон түхеэрэлгээр уһалагдана. «Фрегат» түхэлэй оньһон түхеэрэлгые автоматикын хүсөөр хүдэлгэнэ. Тусхай кабинада һууһан оператор һубагай уһанай гараса, бүлүүр дүрбэн станциин ажал мэдэхэһээ гадна, хүдэлжэ байһан оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ хэрэгтэй захиралта-дохёо үгэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (баруун гарһаа): [...] О. Сайгушкин ажалдаа. 2. «Фрегат» т[үхэлэй] оньһон түхеэрэлгэ кукурузын поли[...] 3. Бүлүүр станциин гэр.

ТАСС-ай фотохро[ника].

ЭХЭ ОРОМНАЙ ТООНТО НЮТАГҺАА ЭХИТЭЙ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Эхэ оромни» гэһэн экспедици хизаар нютагаа шэнжэлдэг эдир аяншалагшадай республиканска 17-дохи слёт дээрэ соносхогдоһон байгаа. Энээнэй һүүлээр хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүлэй отрядууд республикын бүхы һургуулинуудта эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Эдир аяншалагшад хоёр жэлэй туршада һонирхолтой бэдэрэлгэнүүдые хээ. Мүнөө үедэ республика доторнай 2100 отряд хүдэлнэ. Тиихэдэ 38.000 һурагшад экспедицидэ хабаадалсана. Аяншалгада бүхы һургуулинуудай хабаадалсахаһаа гадна, пионерэй байшангууд болон клубуудай, домоуправленинүүдэй хүүгэдэй секторнүүдэй дэргэдэ экспедиционно отрядууд байгуулагданхай юм. «Эхэ оромни» гэһэн экспедициин даабаринаар һурагшад үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Военкомат, байгаалиие болон түүхын, соёл культурын хүшөөнүүдые сахин хамгаалдаг бүлгэмүүд, М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлдэг музей, гүрэнэй архив, пионернүүдэй байшан гэхэ мэтэ олдэб эмхинүүд эдир аяншалагшадта мүн лэ даабаринуудые үгэжэ байна. Республикын найман жэлэй болон дунда һургуулинуудта 22 альбом-эстафетэ дамжуулагдаһан байна. «Эхэ оромни» гэжэ экспедицидэ хабаадалсадаг эдиршүүлэй болон һургуулинуудай хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейнүүдэй хүдэлмэриин тухай эдэ альбомууд соо эли тодоор бэшэгдэнхэй. Хизаар ороноо шэнжэлэлгын. революционно-түүхын комплексно музейнүүд республикын һургуулинуудта байгуулагдаа.

Эдир һурагшадай тоонто нютагаа шэнжэлэн шудалха, дүтэ танилсаха ехэ дуратай, али бүхы аяншалгада, хэмжээ ябуулгануудта ехэхэн эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһые баримтан жэшээнүүдые эндэ олоор дурдахаар. Мүнхэлэлгын самбарнуудые, хүшөөнүүдые бодхоолгодо эдиршүүл эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Гражданай болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадта зорюулагдаһан олохон хүшөөнүүд пионерэй дружинануудай, комсомолой комитедүүдэй үүсхэлээр бодхоогдоһон байха юм.

һайн һайхан ёһо заншал республикымнай һургуулинуудта бии болонхой. Һурагшад хүшөөгэй дэргэдэ дайнда хабаадагшадтай уулзадаг, мүн лэ пионертэ, комсомолдо эдиршүүлые абадаг байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын 1, 2, 3, 20, 22, 36, 40, 42, 47, 48-дахи дунда ба 1-дэхи, 3-дахи интернат һургуулинуудта, Баргажанай Адага I, Хориин, Баргажанай, Түгнын, Хэрэнэй, Хяагтын 1-дэхи, 2-дохи, Гусиноозерскын 2-дохи, Хушуун-Үзүүрэй, Потанинай, Ивалгын дунда һургуулинуудта, Зэлтэрын найман жэлэй һургуулида иимэ хэмжээ ябуулганууд эрхимээр үнгэргэгдэнэ.

Теэд нэтэрүүгээр бэдэрэлгэ хэһэнэй ашаар революцида, граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта хабаадалсаһан нютагаймнай хүнүүдэй, Совет засагай түлөө ами наһаяа хайрлангүй тэмсэһэн коммунистнууд ба комсомолшуудай нэрэ обогууд олдожо, мэдээжэ болоһон байна. Баргажанай партизануудтай хэлхээ холбоо байгуулагша эдир тагнуулшан Петр Юдин Совет засагай түлөө байлдаануудта баатарай үхэлөөр унаа. Хориин аймагай Доржо Ширапов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Югославиин, Чехословакиин, Хойто Италиин хада уулата газарнуудаар эсэргүүсэлтын отрядуудай зэргэдэ жагсажа, фашистнуудтай тэмсэһэн, эрэлхэг зоригтой сэрэгшэ байһанайнгаа түлөө эдэ оронуудай дайшалхы шагналда хүртэһэн байха юм.

Комсомолка Елена Волкова, багша Анфиса Александрова, пионерэй түрүүшын отрядуудые ударидагша Азиз Урманчеев гэгшэд Совет засаг хамгаалхын түлөө хатуу шэрүүн байлдаанууд соо эдир залуу наһандаа унаһан байна. Эдэнэр тухай хөөрөөн хүнэй зүрхэ сэдьхэл дайрана, тэдэнэр шэнгеэр ажаһуухые уряална.

Баатаршалга гаргаад, олондо мэдэгдэнгүй мартагдаһан хүнүүдэй нэрэ обогуудые тодоруулан бэдэрэлгэ үргэлжэлһөөр. Шэнэ геройнуудай нэрэ обогууд олдохол байха. Республикымнай хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүл алдарта хүнүүдэй ажабайдалай гэрэлтэ һайхан хуудаһануудые һэхэн нээхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Бэшүүрэй аймагай Нотанинай дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүл үнэрэгшэ жэлэй зун 16 хоногой туршада һонирхолтой аяншалга үнгэргэһэн байна. Тэдэнэр Тарбагатай, Шэнэ-Зардма тосхонуудта айлшалжа 27 партизантай уулзаа. Тэдэнэрэй хөөрөөе бэшэжэ абаһан байха юм. Эдиршүүлэй уряалаар партизануудай зариман һургуулидань айлшалжа, һурагшадтай уулзалга үнгэргөө. Хизаар ороноо шэнжэлдэг аяншалагшад баатарай үхэлөөр унаһан партизануудта зорюулжа, Шэнэ-Зардма тосхондо хүшөө бодхоохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Хүшөөгэй эрхим һайн эскизэй түлөө конкурс һургуулида соносхогдобо. Хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүл Петровск-Забайкальск ошожо, металлургическа заводой хүдэлмэришэдтэ айлшалһан байна. Хүдэлмэришэд хүшөөгэй мүнхэлэлгын самбар гоё һайханаар бүтээжэ, һурагшадта бэлэглэһэн, барилгын материал үгэһэн юм. Һурагшадай хүсөөр хүшөөгэй барилга эхилэгдээд. мүнөө дүүрэхэ тээшээ дүтэлжэ байнхай.

Сэрэгэй элитэ мэдээжэ начальнигуудай ажабайдалтай, ажал ябуулгатай танилсаха гээшэ хүмүүжүүлхы ехэхэн удха шанартай. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Зэлтэрын найман жэлэй һургуулида Советскэ Союзай маршал К. К. Рокоссовскиин нэрэмжэтэ дайшалхы алдар солын музей байгуулагдаһан байна. 1921 ондо К. К. Рокоссовскиин командовани доро байһан морин сэрэгэй 35-дахи полкын байрлаһан гэртэ энэ музей эмхидхэгдээ. Үхибүүд холын хизаар нютагуудһаа олон бэшэгүүдые абалсадаг. Маршалай өөрынь болон түрэлхидэйнь бэшэһэн бэшэгүүд болон бэлэгүүд тус музейдэ хадагалагдажа байдаг.

Мухар-Шэбэрэй аймагһаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаһан сэрэгшэд тухай олон тоото документнүүд, дурасхаалта материалнууд Хушуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин музейдэ суглуулагданхай. 300-аад фашистнарые һүнөөһэн суута снайпер Цырендаши Доржиевай дайшалхы намтар тэдэнэрэй дунда хүндэтэй һуури эзэлнэ. Дайнай жэлнүүдтэ баатаршалга гаргаһанайнгаа түлөө тэрэ 1942 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаһан байна. Мүнөө эндэхи һургуулиин пионернүүдэй дружина алдарта хүбүүнэйнгээ нэрэ зүүжэ ябана.

Хориин дунда һургуулиин хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүл дайшалхы алдар солын музей байгуулһан юм. Үнинэй коммунистнууд Д. Янсон, К. Посталовская тухай документнүүд. Хориин аймагта түрүүшын багша байһан, һүүлдэ партизан отрядуудай командир болоһон К. С. Пешков-Базаров тухай Порняковагай бэшэһэн дурасхаалта бэшэгүүд эндэ суглуулагданхай.

Республикын һургуулинуудай музейн экспонадууд стенднүүдтэ юрэл хэбтэжэ байдаггүй юм. Экспонадууд һуралсалай-хүмүүжүүлхы хүдэлмэридэ хэрэглэгдэнэ. Эхэ оромнай тоонто нютагһаа эхитэй гэжэ зон хөөрэлдэдэг. Нээрээшье, түрэһэн нютагайнгаа гол горхон, ой тайгада дуратай хүн Эхэ орондоо үнэн сэдьхэлһээ дурладаг ха юм. Энээнэй түлөө түрэл хизаараа һайн мэдэхэ хэрэгтэй.

Республикымнай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ой дүтэлэн ерэбэ. Хизаар ороноо шэнжэлэгшэ эдиршүүлэй бэдэрэлгын хүдэлмэри энэ алдарта ойдо саашадаа зорюулагдаха юм.

Н. АЖЕЕВА,
хүүгэдэй аяншалгын республиканска байшангай методист.

Ленинэй ордено локомотив-вагон заһабарилгын заводто ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа ябадаг үйлэдбэриин түрүүшүүл олон юм. Тэдэнэй нэгэн—заводой эрхим электрослесарь гэгдэһэн Батор Очиров аппаратна цехтэ 1964 онһоо хойшо ажаллана. Залуу мэргэжэлтэ ажалдаа амжалта туйлажа ябахынгаа хажуугаар, өөрынгөө мэргэжэл шудалхын хойноһоо ехэ оролдолго гаргадаг юм. Мүнөө тэрэ хэдэн жэлэй туршада хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулида ябажа, арба нэгэдэхи класс дүүргээд, һуралсалай шэнэ жэлһээ Зүүн-Сибириин технологическа институтда һураар шалгалтада бэлдэжэ эхилэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Батор Очиров ажалдаа.

В. ПЛУТТ гэгшын фото.

ҺҮЗЭГТЭНЭЙ ҺЭШХЭЛ БА СОВЕТ ХУУЛИ ТУХАЙ

Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшад шажан мүргэлые социальна үлэгдэл, үгытэй ядуу хүн зониие дарлаха зэбсэг мүн гэжэ тоолодог байгаа. В. И. Ленин «Социализм ба шажан мүргэл», «Материализм ба эмпириокритицизм», «Дайшалхы ёһоной материализмын удха шанар» гэхэ мэтэ зохёолнууд соогоо энэ асуудалаар К. Марксын, Ф. Энгельсын һургаалые саашадань үргэлжэлүүлэн, «шажан мүргэл хадаа арад зониие мунхаруулха зүйл» гэжэ зааһан юм.

Хүдэлмэришэн анги ба буржуазна общественын номнолшод шажан мүргэлдэ тад ондоогоор хандадаг байна бшуу. Хүдэлмэришэн анги бүхы арадуудые ямаршье зүйлэй дарлалтаһаа (тэрэ тоодо шажан мүргэлэй) сүлөөлхын түлөө тэмсэнэ. Харин буржуази шажан мүргэлые бүхы талаһаань дэмжэжэ, ажалша арадые ангиин тэмсэлһээ холодуулха гэжэ оролдодог.

Мүнөө буржуазна общество шажан мүргэлые гүрэнһөө һалгаагданхай гэжэ тоолодог. Үнэн дээрээ капиталис оронуудай номнолшод религиозно пропагандатай нягта холбоотойгоор ажал хүдэлмэреэ ябуулдагынь элитэ.

Жэшээлхэдэ, Америкын Холбоото Штадуудта церковь, шажан мүргэл гүрэнһөө һалгаагданхай гэжэ шууяа татадаг. Зүгөөр гүрэнэй олонхи зургаануудай ажал ябуулга шажан мүргэлтэй нягта холбоотой. США-гай конгрессэй сесси нээхэ, президентын тушаалаа эзэлхэдээ хэлэдэг тангариг гэхэ мэтэ зүйлнүүд бурханда мүргэлөөр үдэшэгдэдэг гээшэ. Тиихэдэ зарим штадуудтань шажан мүргэл шүүмжэлэлгэ уголовно гэмтэ ябуулга гэжэ сэгнэгдэдэг. Тэрэшэлэн Англи, Испани, Греци болон бусадшье капиталис оронуудта гүрэнэй тусхай шажан мүргэл гэжэ бии юм.

Марксизм-ленинизм хүнэй шажан мүргэл сахиха бодото эрхэ сүлөөе хараадаа абадаг байна. В. И. Ленин «Социализм ба шажан мүргэл» гэһэн зохёол соогоо иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Хүн бүхэн ямаршье шажан мүргэлдэ шүтэжэ болохо, социалистнуудтал адли ямаршье шажан мүргэлдэ шүтэнгүй байжа болохо. Шажан мүргэлһөө уламжалан, гражданинуудай хоорондо эрхын талаар ямаршье илгаа гаргажа огто болохогүй». (Зохёолнуудайнь суглуулбари, 12-дохи боти, 143 хуудаһан).

Агуехэ Октябриин социалис революциһаа урид Россин империин эрхэтэд, бүхы үндэһэ яһатан бултадаа православна шажан мүргэлдэ шүтэхэ ёһотой гэжэ идхалга хэгдэдэг байһан юм.

Хаанта засаг жэл бүри һүмэдэ 50 миллион түхэриг мүнгэ гэхэ гү, али арадай гэгээрэлдэ гаргашалагдадаг мүнгэнһөө үлүү ехэ мүнгэ һомолдог байһан.

«Россиң арадуудай эрхэ түлөөлэлгын декларации» соо национальна болон шажан мүргэлэй талаар бүхы хүнгэлэлтэнүүд болон хизаарлалтануудые болюулха тухай соносхогдоһон бэлэй. 1918 оной январиин 23-да баталагдаһан «Церковиие гүрэнһөө һалгааха, һургуулиие һүмэһөө һалгааха тухай» Арадай Комиссарнуудай Соведэй декрет соо эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд тодорхойлогдоо һэн. Тус декрет совет ороной ажабайдалда тон ехэ удха шанартай документ болоһон түүхэтэй. Юуб гэхэдэ шажан мүргэл тушаа Совет гүрэнэй бэелүүлдэг политикые элеэр тодорхойлһон байна бшуу.

Нютагай засагай зургаанууд шажан мүргэлэй ажал ябуулгада бүдүүлигээр хамааралсахагүй, шажанда шүтэгшэдэй һанаан бодолые, урмые хухалха ёһогүй. Гэхэтэй хамта аймагай ба сомоной (хүдөөгэй ба поселково) Соведүүд шажан мүргэл тухай совет хуулиие эбдэхэ ушартай тэмсэхэ, шажан мүргэлэй эмхинүүдэй хүдэлмэриие хинажа байха ёһотой. Шажан мүргэлдэ алба хэгшэд гансал шажанда шүтэгшэдэй дунда ябуулга хэхэ, гэбэшье совет обществодо харша, граждан уялгаяа дүүргэхэгүй тээшэнь шүтэгшэдые уряалха ёһогүй.

СССР дотор бэелүүлэгдэһэн соёлой революциин ашаар Буряадаймнай диилэнхи олон хүн зон бурхан шажанда шүтэхээ болинхой. Хэрбээ манай республикада 1920 ондо 16 мянган ламатай 36 дасан, олон һүмэ тоологдодог байгаа һаань, мүнөө гансал Ивалгын дасан (30 шахуу үбгэрһэн ламанартой), Улаан-Үдын Вознесенскэ церковь (3 поптой) бии.

Тиигэбэшье, дасан ба һүмэдэ мүнөө хүн ерэжэл байдаг. Наһатай болоһон хүнүүд (илангаяа эхэнэрнүүд) ябана. Залуушуул миин лэ һонирхожо харахын тула дасанда ерэдэг байна. Илангаяа Түнхэнэй, Хэжэнгын, Яруунын, Зэдын, Захааминай аймагуудһаа һүзэгтэн субана. Ивалгын дасанда хуралай болоходо элдэб хүнгэн, ашаанай машинануудаар, үнгэрхэдөө тракторнуудаар ерэдэг болонхой. Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд дасанда ябагшадта машина юундэ үгэдэг болоо юм? Тиихэдэ үмсын машинатай хүнүүд түрэлхидөө хуралда асаржа ерэдэг. Тэдэнэй дунда коммунистнуудшье дайралдадаг. Энэмнай партиин Уставтай тааралдаха ябадал гээшэ гү?

Автоинспекци энэ трасса дээрэ хиналтаяа шангадхаха уялгатай. Автоинспекциин хүдэлмэришэд ямар эмхи зургаануудай, организацинуудай, колхоз, совхозуудай машинанууд дасан руу гүйлгэлдэнэб, тэрээн тухай нютагай хүтэлбэрилхы зургаануудта саг дары дуулгаха ёһотой. Тиигээд иимэрхүү ушар хооһон соносхолоор хизаарлагдахагүй, харин албан зургаанай гү, али ажахынуудай машинануудые шажан мүргэлэй хэрэгтэ хабаадуулгые усадхаха талаар ёһотой хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй.

Гэхэтэй хамта, зарим нютагуудта холын оронһоо энэ-тэрэ солотой лама морилхонь, олоороо суглараял гэхэ мэтээр зар түнхаг тараадаг, үбгэд, хүгшэдые үймүүлдэг ганса-нэгэ хүн дайралдадаг. Нютагай Соведүүд тиимэ ябадалтай эбсэхэгүй, шажан мүргэлэй пропаганда олониитын дунда ябуулхагүйн түлөө хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Республикын олохон нютагуудта шажан мүргэл тухай хуули нариинаар сахигданагүй. Һүүлэй үедэ баталагдаагүй зайгуул ламанар олошороо. Тэдэ бурханда шүтэгшэдтэ абарал буулгажа, хүнэй үхэхэ, түрэхэ ёһо заршам дүүргэнэ, обоо тахижа, олон хүнэй хабаадалгатай архидаан болгоно. Түнхэнэй аймагта нютагай хэдэ хэдэн бөө бии боложо, али болохо аргаар хүн зониие мэхэлхэ гэжэ оролдодог болонхой. Кабанскын аймагта Ильин үдэр гэхэ мэтэ шажан мүргэлэй «һайндэрнүүд» үргэнөөр тэмдэглэгдэдэг болоно байна. Нютаг нютагуудай хүдөөгэй (сомоной, поселково) Соведүүд шажан мүргэл тухай хуули сахилгые һайнаар хинанагүй гээд эдэ баримтанууд гэршэлнэ.

Гэхэтэй хамта, аймагай ба городой Соведүүдэй гүйсэдкомуудта түһалдаг ниитын комиссинууд шажан мүргэл тухай хуули сахиха хэрэгтэ горитой туһаламжа үзүүлнэгүй. Олонхи нютагай Соведүүд шажан мүргэлдэ алба хэгшэдые хараадаа абанагүй. Ушар тиимэһээ нютагай партийна ба совет эмхи зургаанууд үзэл сурталай хүдэлмэриин энэ шухала участогта ажал хүдэлмэреэ үндэһөөрнь һайжаруулха уялгатай.

Д. ОЧИРЖАПОВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи шажан мүргэлэй хэрэгүүдэй талаар Соведэй түрүүлэгшэ.

«ПАТРИОТ» ГЭЖЭ СЭРЭГЭЙ СПОРТИВНА ЛАГЕРЬТА

Пермскэ область. Эндэхи «Патриот» гэжэ сэрэгэй спортивна лагерьта Пермь городой Индустриальна Дзержинскэ районуудай сэрэгэй албанда татагдахаяа байһан залуу хүбүүд Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэ тусхай бэлэдхэл гарана. Тэдэнэр сэрэгэй һургуулитай танилсажа, армиин наука шудална.

12 хоногой энэ һургуулиин программада курсантнуудые тактическа, буудалгын ба жагсаалай бэлэдхэлдэ һургалга ородог. Эндэхи спортивна бэлэдхэлэй һүүлээр тэдэнэр ГТО-гой шэнэ комплексын значогой нормо тушааха байдаг. Олохон хүбүүд эндэ комсомолой зэргэдэ абтаа. Нүхэдэйнь жагсаалай урда баяр ёһололой оршон байдалда тэдэнэртэ комсомолой билет барюулагдаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: курсантнар В. Сырвачев (зүүн гарһаа) М. Ноговицын гэгшэдтэ комсомолой билет барюулагдаа. Спортивна һорилтын үедэ. «Патриот» лагерай жагсаалай үедэ.

ТАСС-ай фотохроника

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

ЖЭЖЭ БЭШЭ АСУУДАЛ

Саяхан бидэнэр Зэдын аймагай Ториин совхозой худалдаа наймаа, соёлой, медицинын гуламтанууд ажалшадые хангадаг хүдэлмэритэй танилсаһан байнабди.

Тори тосхоной Соёлой байшан директорынь нүхэр М. Г. Ахмадуев урда жэлнүүдтэ аймаг соогоо ажалаараа суурхадаг байгаа. Энэ агитбригада ажалай халуун үедэ хүдэлмэришэдтэ һонирхолтой концерт харуулдаг байһан, үбэлэй сагта малшад болон хонишодые һайнаар хангаа юм. Гэбэшье мүнөө һүүлэй үедэ шахан таргалуулгын гүүртэ, отарадай хүдэлмэрилэгшэдтэ тон хүндэ ерэдэг болонхой. Соёлой байшангай агитбригада нүүдэл автоклубтайшье һаа, холын малшадта ерижэ ошоногүй. Соёлой тус байшанда кино харуулагдахаһаа онсо анхарал хэгдэхэсэе болишоо, ажахын отделенинүүдэй клубуудта тон туһаламжа үзүүлнэгүй.

Совхозой холын гүүртэ, отаранууд малшад болон хонишодто кино харуулха хүдэлмэри хангалтагүй байна. Жэшээнь, Ара Алцаг ба Ториин бэлшээриин малшад хэдэн һара кино хараагүйбди гэжэ гомдоно. Мүн һүнэй фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдшье кино харахаяа дуратай үнинэй, хонишод болон отарада һонирхолтой шэнэ номуудые абаашагданагүй.

Холын бэлшээридэ байһан малшадта газетэ, журналнуудые саг болгон абаашаха асуудал эндэ мүнөө болотор шиидхэгдээгүй байһаар. Газетэ, журналнууд ехэ хожомдожо асаргадана. Тиимэһээ малшад, хонишод шэнэ һонинуудтай саг соогоо танилсанагүй.

Ториин совхозой ажалшадые түб тосхоной больница ба отделениин фельдшерскэ пунктнууд ямараар хангана гэжэ мүн лэ танилсаһан байнабди. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд холын малшад болон хонишодто саг үргэлжэ ошожо, бэеынь элүүрые шалгадаг, мүн медицинскэ туһаламжа зүүлдэг байна. Малшад ямаршье оошоргүйгөөр амбулаторидо орожо, бэеэ үзүүлхэ аргатай болоо. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд М. Данзанова, З. Иванова, Л. Якимова болон бусад малшад. хонишодые һайнаар хангана. Гэбэшье дутагдалнууд бии байһаар.

Илангаяа санэпидстанциин эндэхи таһаг ехэ муугаар хүдэлнэ, хүдэлмэрилэгшэдынь холын гүүртэ, отарануудта ошохоһоо байтагай, Доодо Тори тосхонойнгоо предприяти болон эмхи зургаануудта үсөөн ерэдэг байна. Тэдэнэр хүн зоной дунда санитарна гэгээрэлэй хүдэлмэри һулаар ябуулна, гүүртэ болон отарануудта ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. Эдэ бүгэдэнһөө боложо, совхозой һүнэй фермэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха хүдэлмэри һуладана. Һаалишад үнеэдээ һаахынгаа урда тээ хүхэ дэлэнгыень угаанагүй, аршуулшьетүй байна. Тиимэһээ тус ажахыһаа тоһоной заводто муу шанартай һүн тушаагдана. Малшадай зунай байрануудта бани бригдаха ёһотой байгаа. Теэд энэ хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй.

Ториин совхоздо бии байһан 2 автолавка холын бэлшээридэ байһан мал ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ графигай ёһоор, ошожо, тэдээндэ шухала хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйл, эд бараа наймаалдаг байна. Тэдэнэр шадаха зэргээрээ малшадай захилнуудые дүүргэжэ байдаг. Теэд автолавкануудта малшад болон хонишодто хэрэгтэй гутал, хубсаһа болон бусад эд бараа үсөөн абаашагдадаг зандаа. Энээнһээ гадна зарим магазинуудай наймаалагшад хүдэлмэриингөө гурим сахинагүй. сагһаа урид магазинаа хаана, архи худалдаха гурим эбдэгдэнэ.

Ториин совхозрабкоопой правлени хүн зоной дунда худалдаа наймаа эмхидхэхэ, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой эмхи зургаануудай газаагуурхиие сэсэрлигтэй, болбосон түхэлтэй болгохо талаар хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа бэелүүлнэгүй. Олонхи магазинуудта ариг сэбэр сахигданагүй, складууд соонь муухай байна.

Эндэхи столово эдеэ хоол муугаар бэлдэнэ, хүн зониие һайса хангана гүй гэжэ хэлэгдэһээр үнинэй. Мүн столовын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ажалай журам эбдэхэ ушарнууд дайралдана. Харин совхозрабкоопой правлени ба сельскэ Совет худалдаа наймааһай, эдеэ хоолой эмхи зургаануудай ямар байдалда байһыень, ажал хүдэлмэреэ яажа эмхидхэдэгыень мэдэжэ байгаад, нюдэ балай, шэхэ дүлии байһаар.

Ториин совхозой ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха аймагай комбинат (директорынь нүхэр Д. Б. Ширеторов) мүртэй ажал ябуулнагүй, фотограф, парикмахер болон бусад мэргэжэлтэдынь. гүүртэ, отарануудта үзэгдэдэггүй байна.

Совхозой 2-дохи отделенидэ оршодог Наринай сельскэ Совет (түрүүлэгшэнь нүхэр И. А. Меньшиков) ажалшадай ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха талаар хүдэлмэри яһала ябуулдаг байна. Депутадууд болон саг үргэлжын комиссинууд, сельсоведэй гүйсэдком медицинын. соёлой ба худалдаа наймаанай хүдэлмэри тухай һанаагаа зобоно, тусхайта эмхи зургаануудай хүдэлмэриие хинан шалгажа, хэрэгтэй газартань туһаламжа үзүүлдэг байна. Эндэ ниитын гурим сахилгаар, соёлой хоёр жэлэй добтолгоор хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Нарин тосхондо ажаһуугшад гэрнүүдээ. хашаа хорёогоо шэнэлэн заһабарилна. Газаагаа сэсэрлиг тарина. Эндэ хорёод хүнэй нэгэн доро бэеэ угааха бани бариганхай, мүн шэнэ худагууд малтаганхай.

Зүгөөр Доодо Ториин сельскэ Соведэй (түрүүлэгшэнь нүхэр И. П. Хороших) хүдэлмэриие дурсагдагша хүршэнэрэйхидэнь адли гэхын аргагүй. Хүдөө тосхонуудта хэгдэхэ ажахын ба соёлой барилганууд тушаа анхаралаа муугаар хандуулна.

Эдэ бүгэдэһөө, мүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула дээрэһээ зарим хүнүүдэй архидахань хэтэржэ, ниитын гурим эбдэгдэнэ, ажалдаа гарахагүй ушар олоор үзэгдэнэ. «Архидалгатай ба алкоголизмтай тэмсэл шангадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хүсэндөө оробошье, Ториин совхоздо олониитын зүгһөө архиншадтай шанга тэмсэл ябуулагдажа эхилээдүй гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Эндэхи сельскэ Совет, арадай һайн дуранай дружина, үйлсын комитедүүд, эхэнэрнүүдэй совет, мүн партийна, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй. сэсэрлигтэй болгохо талаар соёлой хоёр жэлэй добтолгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ ба архидалгатай шанга тэмсэл ябуулха талаар тодорхой хэмжээ абажа. энээнээ бэелүүлжэ эхилхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

Шалгалтада хабаадагшад:
А. ШАТУЕВ,
арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ.
С. ПАВЛОВ,
«Зэдын үнэн» газетын корр.
Б. БАДМАЕВ,
манай тусхай корр.

Редакцида харюусана

«ГАЗАА ТАЛАҺААНЬ ГОЁ ААД...»

Иимэ гаршагтай фельетон манай газетын июлиин 1-нэй номерто толилогдоһон байгаа. Зэдын аймагай «Мир» колхозой түб һуурин Доодо-Бургалтай нютагта соёлой һайн ордон баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһаар унихэн болобо. Теэд соёлой энэ байшан ажалшадай эрилтэ гүйсэд хангаха соёлой ёһотой гуламта болож шадаагүй байһаар. Соёлой байшанда кинофильмнүүд лэ табигдана. Уран һайханай бүлгэм хүдэлнэгүй, лекци ба хөөрэлдөөнүүд болоногүй гэжэ тэрэ фельетон соо шүүмжэлэгдэһэн байгаа.

«Фельетон соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб байба. Доодо-Бургалтайн соёлой байшангай хүдэлмэри һайжаруулха, уран һайханай бүлгэм эмхидхэхэ талаар хэмжээн абтаа, бидэшье туһалхабди. Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэһэн 4 хүн аймагтамнай ерэхэ юм. Тэдэнэй нэгыень Доодо-Бургалтайн соёлой байшанда ажаллахаар эльгээхэбди» гэжэ Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй культурын таһагые даагшын уялга дүүргэгшэ К. Раднаев редакцида мэдээсэбэ.

РЕДАКЦИҺАА: Аймсоведэй гүйсэдкомой культурын таһагһаа иимэ харюугай абтаад байх ада, соёлой байшангай хүдэлмэриин ямар аргаар һайжаруулагдаха байһаниинь юрэдөөшье ойлгогдоногүй. Ямар хэмжээнэй абтаһан тухай тодорхой бэшээр бэшэгдэнхэй ха юм.

Архидалга ба алкоголизмтай тэмсэл улам шангадхаха тухай тогтоол КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяшаг абаа һэн. Ажалшадай амаралта, сүлөө саг һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ соёлой гуламтанууд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй гэжэ тэдэ тогтоолнууд соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй. Доодо-Бургалтайн соёлой байшангай хүдэлмэри һайжаруулха талаар зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдаһандаа энэ асуудалаар КПСС-эй Зэдын райкомдо редакци хандаһан байгаа. Тиимэһээ фельетон соо хэлэгдэһэн асуудалнуудаар КПСС-эй Зэдын райком тодорхой харюу эльгээхэ бэзэ гэжэ газетын редакци найдаһаар.

ЭДЭБХИТЭД ОЛОШОРОГ ЛЭ!

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй «Ажал хэхээр, СССР-ээ хамгаалхаар бэлэнби» (ГТО) гэһэн бүхэсоюзна физкультурна комплекс хүсэндөө орожо, республикын арад зониие физическэ талаар хүмүүжүүлжэ байха хүдэлмэриин эхи заха табиһан байгаа. Мүнөө республикын спортын бүлгэм, предприятинуудта ГТО-гой шэнэ комплекснуудай нормативуудые тушаалга түлэг дундаа орожо, зунай һарануудта үнгэргэгдэдэг спортын мүрысөөнүүд хаа хаанагүй үнгэргэгдэжэ ГТО-гой нормо тушаажа абаха хүдэлмэри захалһан байна.

Жэшээнь, лесотехническэ техникумэй 356 һурагшад хүнгэн атлетикээр ГТО-гой нормативуудые тушаагаад байна. Эдэнэр үндэрые харайлгаар, турнигта бэеэ таталгаар мүрысэһэн. Тиихэдэ Хүртэйн леспромхозой хүдэлмэришэд ГТО-гой табан зүйлөөр 113 хүнһөө даланиинь ГТО-гой алтан, 13 хүниинь мүнгэн значогто шалгалта үгэһэн байха юм. Мүн ГТО-гай нормативуудые тушаалга нооһо угаадаг фабрикын, «Теһлоприбор» заводой, Зэдын вельфрам-молибденэй комбинадай, Селенгинск тосхоной барилга-хабсаралгын 8-дахи управлениин болон бусад коллективүүдтэ эмхи гуримтайгаар, тогтоогдоһон саг соогоо үнгэргэгдэжэ эхилэнхэй. Дурсагдагша коллективүүдэй физкультура, спортдо хабаатай хүтэлбэрилэгшэд ГТО-гой комплекс тушаан абагшадай дунда эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна.

Гэхэтэй хамта зарим предприятинуудта энэ хүдэлмэри саг соогоо эмхидхэгдээгүй байха юм. ГТО-гой табан шатануудай нормативууд дотор зунай үедэ үнгэргэгдэхэ спортын олон мүрысөөн оруулагдаһан байна.

Июнь һарын һүүл багаар хүнгэн атлетикээр тусхай мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байгаа. Энэ мүрысөөндэ найман коллектив хабаадалсажа, «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэһэн байна. Нааданай дүн гаргахада, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай команда түрүү һуури эзэлээ һэн. Тиихэдэ Селегинск тосхоной барилга-хабсаралгын наймадахи управлени, Галуута-Нуурай нүүрһэ малтагшадай коллективүүд хоёрдохи, гурбадахи һуури эзэлһэн байна. Зүгөөр эдэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан Улаан-Үдын предприятинуудай спортсменүүд түрүү һуури эзэлжэ шадаагүй бшуу. Энэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, хотын предприятинуудай физкультурын коллективүүд хүнгэн атлетикэдэ һаналаа багаар хандуулһан байба. Жэшээнь, прибор бүтээлгын, «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай, ТЭЦ-эй, модо болбосоруулгын комбинадай, нарин сэмбын фабрикын, Хандагатайн леспромхозой, Онохойн модоной комбинадай коллективүүд эдэ шухала хэмжээ ябуулгада һаналаа багаар хандуулна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, «Труд» бүлгэмэй совет апрель һарада энэ асуудалда зорюулагдаһан тусхай пленум үнгэргэһэн юм. Тиихэдээ предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, физкультурын эдэбхитэд ГТО-гой комплекснуудые тушаан абалгада бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэжэ сэхэ заабарилагдаһан байгаа. Дурсагдагша предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд саашадаа алдуу эндүүгээ заһажа, ГТО-гой комплекснуудые тушаан абаха хэрэгтэ һаналаа табиха бэзэ гэжэ һанагдана.

С. ЦЫМПИЛОВ.
«Труд» бүлгэмэй соведэй хүдэлмэрилэгшэ.

КОЛХОЗОЙ АМАРАЛТЫН ГЭР

Хяагтын дардам харгыгаар ябаһан хүн Оронгын Сагаан Нуурһаа зүүлжээ нэмжыһэн Янгаажанай талые һонюушархан харадаг байха. Энэ үргэн дайдын хойто хүбөөгөөр зурыһан сардамал замһаа холо бэшэхэнэ, ара талын агалиг үндэр шэлын бооридо баригдаһан хэдэн гэр олон сонхонуудаараа яларан байдаг. Энэ хадаа «Улаан-Оронго» колхозой амаралтын байра. Түхеэрэгдэжэ түбхинэһөөр тиимэшье үни нэй бэшэ. Эндэ колхозниигуудай ээлжээтэ амаралтаяа үнгэргэхэ гушан хүнэй багтаамжатай олон таһалгануудтай нэгэ гэр бии. Амарагшадай эдеэ хоолой столово, кино болон зүжэг наада хараха олохон хүнэй һууритай клубтай. Тэндэнь библиотекэ, телевизор, шатар даам болон соёлой бусад хэрэгсэлээр бүрин хангагданхай.

Колхозой амаралтын энэ гэр уулын эрмэгһээ ундаран харьялдаг «Ута-Булаг» гэжэ нэрлэгдэһэн юһэн булагай эхин дээрэ түхеэрэгдэнхэй. Булагай тунгалаг һайхан уһан родон болон минералай бусад холисотой гэжэ шэнжэлэгдэһэн. Тиимэһээ энэ аршаан уухада, бүлеэсүүлээд ваннада ороходо хүнэй бэедэ туһатай гэжэ тодорһон. Аршаан ууха, ваннада орохо байранууд түхеэрэгдэнхэй.

Амарагшадай эдэ бүхы эрилтые хангаха эрхэ байдал бүрин байгуулагданхай. Ванна корпуснь нэгэ доро найман хүнэй орохо таһалгануудтай. Аршаан халааха, ваннануудые сэбэрлэжэ, халуун хүйтэниинь тааруулдаг тусхай хүнүүд ажаллана.

Үнгэрһэн намарһаа хойшо тус колхозой 70 гаран гэшүүд өөһэдынгөө энэ курортдо амараад, бэеэ эмшэлээд байна. Колхозой түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ арбан хоёр хоногой туршада амарха түлөөһэгүй путевко үгтэнэ. Түрүү малшан П. У. Собенников, хони хайшалалга дээрэ эрхимлэһэн Мария Ганжурова болон бусад эндэ амарха, эмшэлүүлхэ түлөөһэгүй пу[...] коор һаяхан шагнагда[...]

Мүн эндэ Сэлэнгын [...] хозой амаралтын гэр [...] Зэдын, Захааминай [...] бусад аймагуудһаа а[...] шад олооро ерэжэ, ма[...] татажа амардаг, ва[...] абажа бэеэ эмшэлдэг [...] на. Энэ үедэ «Ута-Б[...] гай» аршаан дээрэ хүн[...] олон, хүхюутэй, зуга[...] болонхой.

Д. ЦЫБЕНО[...]
манай ко[...]

ШАЛГАЛТАНУУД ЭХИЛЭЭ

1-дэхи зураг дээрэ (зүүн гарһаа): Хойто-Байгалай аймагһаа ерэһэн Люда Кучинская, Зэдын аймагһаа ерэһэн Таня Цыбикжапова, Баунтын аймагай Ципиканай дунда һургуули дүүргэһэн Саша Дампилов гэгшэд Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай хари хэлэнэй факультедтэ орохоёо шалгалтада бэлдэжэ байна.

2-дохи зураг дээрэ: БГПИ-иин хари хэлэнэй факультедтэ шалгалта барихаяа хүлеэжэ һуугшад. Наада захадань Яруунын аймагай Гүндын дунда һургуули дүүргэһэн Бадма-Ханда Базарова, Загарайн аймагай Элхи нютагай Оля Шурыгина гэгшэд һууна.

3-дахи зураг дээрэ: эндэ БГПИ-иин хари хэлэнэй факультедтэ орогшодой шалгалтын үе. (Зүүн гарһаа) багшанар Э. П. Островский, Л. П. Петрушина. Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээнэй дунда һургуули дүүргэһэн Дулма Бадмаевагай немец хэлээр бэлдэхэлыень шалгана. Дулма «4» гэһэн сэгнэлтэ абаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото-зурагууд.

МОДОШОДТО АЙЛШААР...

Буряадай уран зохёолшод Ким Балков Анатолий Щитов хоёр Загарайн аймагай модошодто һая айлшалжа, уншагшадтаяа уулзалга үнгэргэбэ.

Модошодой хүнгэн бэшэ ажалые харуулһан Ким Балковай «Росстань», «Птица счастья» гэжэ зохёолнуудые уншагшад ехэтэ һонирхоһон юм. Модошод тухай бэшэһэн уран зохёолшодо зал соо бодото бэеэрэз суглараад һууһан модошодтой хөөрэлдэхэ юумэн олон байгаа.

Поэт Анатолий Щитов уншагшадтаа нилээд мэдээжэ. Тэр[...] уран, удха түгэлдэр шүлэгүү[...] хүнүүд һонирхон уншадаг, [...] рин мүнөө өөрыень шаг[...] сэдьхэлээ ехэтэ ханаба.

Энэ уулзалгада ерэжэ ш[...] гүй модошодтой уулзахаяа [...] зохёолшод холын участогу[...] аяншалба. Ябаһан, хүрэһэ[...] зартаа уншагшадтаяа үнэн [...] хэнһөө хөөрэлдэжэ, саа[...] зохёон бүтээхы ажал ту[...] хубаалдаһан байна.

Л. ВАСИЛЬЕВ.

Загарай.

ЮҺЭДЭХИ НААДАНДАА ТЭНСЭВЭ

РЕЙКЬЯВИК, августын 2. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Борис Спасский Роберт Фишер хоёрой хоорондо эхилһэн юһэдэхи нааданай тоо 5,5:3,5 болојо, хоёр үдэрэй туршада таһалдууһан наадан тэнсэлгээр дүүрэһэн байна. Эндэ сагаанаар дэлхэйн [...] пион наадаһан байгаа. Ша[...] шад бэрсынгээ урдахи хүбү[...] ябажа, Таррашай хамгаалга[...] дэгые наадандаа түрүүшы[...] хэрэглэһэн байгаа. Хоёр гросс[...] стернүүд 29-29 ябадалнуу[...] хээд байхадаа, тэнсэһэн бай[...]

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ПАРИЖ

ХОЁР ОРОНОЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

Франциин ба Советскэ Союзай хоорондын худалдаа наймаанай харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байнхай. Хоёр ороной түлөөлэгшэдэй хоорондо шэнэ хэлсээнүүдэй баталагдаһан тухай мэдээсэлнүүд һаядаа Парижай хэблэлдэ тунхаглагдаба. Франци 1976 онһоо эхилэн, 20 жэлэй туршада Советскэ Союзһаа жэл бүри 2,5 миллиард кубическа метр газ худалдан абадаг болохонь гэжэ тэрэ мэдээсэл дотор дурдагдана.

Франс Пресс агентствын тэмдэглэһэнэй ёһоор, 1971 оной октябрь соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Францида айлшалха үеэр баталагдаһан, экономическа, техническэ ба промышленна харилсаа холбоо хүгжөөхэ тухай удаан болзорой хэлсээн франко-совет худалдаа наймаанай харилсаае үргэдхэхэ ябадалда нилээд нүлөөлөө.

УЛААН-БААТАР

Эрид буруушаал

ТАСС

Монгол ороной олониитэ, монгол арад американ империалистнуудай харата зэрлиг аашануудые эрид буруушаана, бүдүүлиг муухай тэдэ ябуулгануудые дары болюулха эрилтэ Америкын правительствын урда табина. США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү, сүлөөтэ, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэн бодоһон Индохитадай арадуудай баатар габьяата тэмсэлые монгол арад саашадаашье дэмжэхэ байха гэжэ Вьетнам арадай тэмсэл дэмжэхэ Монголой комитедэй мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

Түримхэйшүүлдэ туһална

ТАСС

США-гай сенат Тель-Авивта американ зэбсэгүүдые зээлеэр үгэжэ үргэлжэлхые зүбшөөбэ. Энэ асуудалаар правительствынгаа түлөөлэлгын 1972 оной сентябриин 30-да дүүрэхэеэ байһантай дашарамдуулан, сенаторнууд тэрэниень олонхиин дуугаар һунааба. Гадаадын гүрэнүүдтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ тухай хуулиин проектын үнгэрэгшэ неделидэ буруушаагдаһан дээрэһээнь, тэрэ проект соо Тель-Авивые зэбсэгүүдээр хангаха тухай хэлэгдэнхэй байһан туладань, Израилиин түримхэйшүүлдэ туһа хүргэхэ тухай шиидхэбэри гаргаха гэжэ сенат яараһан байна.

Тобшо мэдээсэлнүүд

ПАРИЖ. (ТАСС). Плуэ нютагай (Финистер департамент) коммунада зарим депутадуудые һунгаха муниципальна һунгалта Франциин Компартиин кандидат Жозеф Скуарнекын илалтаар дүүрэбэ. Мүнөө тосхоной муниципальна соведэй депутадуудай олонхинь коммунистнууд, социалистнууд болонхой.

ЛОНДОН. (ТАСС). Ажалаар хангаха эрилтэ табиһан англиийска 42 мянган докерой ехэ стачка Британиин аралнууд дээрэ гурбадахи үдэрөө үргэлжэлжэ байна. Хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ харахада, Англиин портнуудта 500 судна зогсоогдошонхой.

БЕРЛИН. (ТАСС). Дао дээрэхи мэдээнэй ёһоор, ГДР-эй юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта 1972—1973 оной һуралсалай шэнэ жэлдэ 2 миллион 734 мянган үхибүүд, тэдэнэй 268 мянганиинь нэгэдэхи класста һураха байна. Сентябриин 1-һээ һургуулиин шэнэ багшанар нэмэхэнь. Дунда, дээдэ һургуулинуудай 4800 һурагшад, эхин классуудай 2470 багша, бүхэли үдэртөө байлгаха һургуулинуудай хүмүүжүүлэгшэд түрүүшынхеэ хүдэлмэрилжэ эхилхэ.

7—10 классуудта һурадаг миллион шахуу һурагшад неделидэ соо нэгэ үдэрэй туршада үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ дадал дүршэл олохо болоно.

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Дипломатическа харилсаа тогтоохо тухай асуудалаар Финляндиин ба ГДР-эй элшэн сайдуудай хоорондын хөөрэлдөөнүүд Финляндиин правительствын Тусхай уулзалгын байшан соо болојо эхилээ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дай буруушаадаг бүлэгүүдэй, граждан тэгшэ эрхын түлөө хүдэлөөнэй нэгэдэлээр үнгэрэгшэ жэлдэ тогтоогдоһон Арадай парти гэжэ түрүү хараа бодолтой эмхиин түрүүшын съезд Сент-Луиста (Миссури штат) болоод, дүүрэбэ. 30 штадһаа суглараһан съездын 250 гаран делегадууд Арадай партиин һунгуулиин хараа бодолые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа.

Дай буруушаалгын хүдэлөөндэ хабаадажа суурхаһан доктор Бенджамин Спокые — США-гай президентын тушаалда кандидадаар, Вашингтоной негритян багша, граждан эрхын түлөө хүдэлөөнэй эдэбхитэн. Джулиус Хобсониие — США-гай вице-президентын тушаалда кандидадаар съезд дэбжүүлээ.

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин парламентын ээлжээтэ сесси Симле хотодо премьер-министр Индира Гандиин, президент З. А. Бхуттын баталһан, Инди Пакистан хоёрой хоорондын харилсаан тухай хэлсээе һайшааба.

Парламентын мүнөөнэй сесси хуулиин хэдэ хэдэн шухала проектнүүдые, тусхайлан нэрлэбэл: хүн зоной 1971 оной бүридхэлые хараада абалсан, парламентын арадай палатада штадуудһаа, союзна газар нютагуудпаа түлөөлэлгын асуудалаар ороной конституциин статьяда оруулагдаха заһабари зүбшэн хэлсэхэ байна.

ДАКАР. (ТАСС). Президент Ахмед Секу Турын декредэй үндэһөөр, Гвинейдэ түсэблэлгын шэнэ зурганууд эмхидхэгдээ гэжэ Конакрин радио мэдээсэбэ. Нютагай хүгжэлтын министерство бүхэнэй дэргэдэ залан ударидаха түбэй комисси, түсэблэлгын болон хүгжэлтын соведүүд тогтоогдохо, тэдэниие нютагай хүгжэлтын министрнүүд толгойлхо юм ха. Ороной дүрбэн область бүхэнэй нэгэндэ ДПГ-гэй федеральна секретарь түрүүтэй түсэблэлгын ба хүгжэлтын комиссинууд мүн лэ тогтоогдохоор хараалагдана.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Үгытэй американецһаа гадна, мүн дундуур олзотой граждаиинуудшье больницада хүсэд эдэгэтэрээ эмшэлүүлжэ шадахагүй байна. Юундэб гэхэдэ, нэгэ үдэр больницада байжа эмшэлүүлхэ түлөөһэн 1971 ондо 13,9 процентээр хүндэрһэн, орон доторхиие дунда зэргээр абабал—92,3 доллар болоһон байна.

Нигери хадаа пальмын тоһо, какао, арахис, каучук болон бэшэшье элдэб культурануудые дэлхэй дээрэ эгээл ехээр үйлэдбэрилдэг эгээл томо гүрэнүүдэй нэгэн юм. Ороной хүдөө ажахы жэл ерэхэ бүри шэнэ оньһон техникээр хангагдадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ газар хахалагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

НЬЮ-ЙОРК

ВЬЕТНАМДАХИ ДАЙНАЙ ЯБУУЛГАНУУД

ТАСС

Августын 1-нэй үүрэй хираанаар хүсэтэ дэлбэрэлгэнүүд болојо, Урда Вьетнамай Бьенхоа хотодохи США-гай сэрэгэй ехэ баазые һандаргаба,— гээд АП агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэ. Сүлөөлэлгын хүсэнүүд аэродром ба бусад хэдэн байрануудые ракетэнүүдээр буудаһан байна. Алуулагшадай, шархатагшадай олонхинь американ солдадууд ба офицернүүд болоно. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, ниидэлгэ буулгын талмай һандаагдаа, американ 2 самолет һандаралда ороо, баазын захиргаанай олохон байранууд бута зада сохигдоо. Бьенхоа хото Сайгонһоо зүүн-хойшоо 23 километртэ байдаг юм. Мүнөөдэрэн буудалга—һүүлэй хоёр жэлэй турша соо энэ райондо хэгдэһэн эгээн хүсэтэй добтолго болоно гэжэ АП агентство тэмдэглэбэ.

Хюэ хотоһоо баруугаар шанга байлдаанууд болоно. Эндэхи патриодууд хотын оршон тойрондо байдаг сэрэгэй баазануудта добтолно. НВСО-гой артиллери һаяхан эзэлэгдэһэн «Чекмейт» гэдэг баазаһаа Хюэ тээшэ сухарижа ябаһан дайсаниие буудана.

Дананг худар урдаһаань орохо замуудые хамгаалжа байгаа сайгон армиин бэхилмэл пунктнуудта эсэргүү добтолгоёо Арадай сүлөөлэлгын хүсэнүүд улам шангадхажа байнхай. Американ стратегическэ «В-52» гэжэ бомбардировщигууд тус райондохи дахуул сэрэгүүдые абарха һэдэлгэ гарган, Данангһаа урдуур 50 километртэ байдаг Кюэшон хотын оршон тойрондо һаяхан 300 шахуу тонно бомбонуудые хаяа. «Нидэдэг хэрэм» гэдэгүүд мүн лэ Куангчи хотые, тэрэнэй оршон тойронхи сүлөөлэгдэһэн районуудые бомбодобо. Американо-сайгон артиллери энэ хото руу заха зайгүй буудаһан байна. «Нэгэшье амиды хүнтэй ушарангүй, городто орохын тула шухала тоотой ехэ буунуудые эндэ асархабди»,— гэжэ американ советнигүүдэй нэгэн хэлэбэ,— гээд ЮПИ агентствын телеграмма дотор дурдагдана.

Куангчин түлөө байлдаанууд болојо үргэлжэлһөөр. Июлиин 31-дэ эндэхи патриодууд нэгэдэхи номерой харгы шадар шэбээлһэн дайсанда эсэргүү добтолгонуудые хээ. Куангчи провинцидахи сайгон сэрэгүүд энэ харгыгаар Хюэ, Дананг хотонуудһаа нэмэлтэ хүсэ ба һомо хэрэгсэлнүүдые абадаг байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). 13-дахи номерой стратегическэ харгы дээрэ буудалдаан замханагүй. Урда Вьетнамай патриодууд Анлок хото тээшэ добтолон орохо һэдэлгэ гаргаһан сайгон армиин частьнуудта эсэргүү сохилтонуудые хэнэ. Анлогтохи сайгон гарнизон дүрбэ һарын турша соо хүреэлэгдэнхэй байһаар. АПО агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сүлөөлэлгын хүсэнүүд июлиин 25-һаа 28 хүрэтэрхи үе соо Анлогой оршон тойрондо байлдаануудые хэхэдээ, дайсанай зуу шахуу солдадуудые хүлһөөнь буулгаһан, зургаан самолёт ба вертолёт буудажа унагааһан байна.

ХАНОЙ. (ТАСС). ДРВ-е агаарай добтолгоһоо хамгаалха подразделенинүүд июлиин 31-дэ американ нэгэ реактивна самолёдые буудажа унагаагаа. Энэл үдэр Тхайбинь провинцида агаарай үшөө нэгэ дээрмэшэн унагаагдаба. Тиин Хойто Вьетнамые хамгаалагшад дүн хамта 3794 американ самоледуудые сохижо унагааһан байна гэжэ ВИА агентство мэдээсэнэ.

ЛОНДОН

КАТОЛИЧЕСКА РАЙОНУУД РУУ ДОБТОЛБО

ТАСС

Англиин хэдэ мянган солдадууд июлиин 31-нэй үглөөгүүр Хойто Ирландиин Белфаст, Лондондерри болон бусад городуудай католическа районууд худар добтолон ороо. Энэнь—адли тэгшэ граждан эрхэ, ажал хэхэ ба хүн шэнгеэр ажаһууха эрхэнүүдые эдээндэ олгоогүйдэ Англиин ба нютагай засагаархидые мэдэрхээ хүн зонойнь арсаһан районуудые хүсөөр эзэмдэхэ гэһэн зорилготой юм. Добтолон орогшодые танкнууд, броневигүүд, вертоледууд дэмжэнэ. Хойто Ирландиин эрье шадар байһан «Интрепид», «Феарлесс» гэжэ англиийска десантно-вертолетно хоёр онгосо-док дээрэһээ тэдэнь ябуулга хэнэ. Лондондерриһээ абтаһан түрүүшын мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Богсайд ба Креган гэжэ районууд худар британ сэрэгүүдэй дабшалга шанга эсэргүүсэлтээр угтагдаа.

СЭ ЭНХИР КРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА: 14.05 — Москвагай баг[...]рай училищиин уран һай[...] бүлгэмэй концерт. 14.35 — [...] доторхи һонин. 14.45 — [...]вочка и эхо» гэһэн уран һ[...]най фильм. 15.55 — «СС[...] арадай артист П. Лисициан[...]лана» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 17.00 — «Шедевры фр[...]ской живописи» гэһэн ки[...]нал.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА: 17.10 — «Жили-были [...] со старухой» гэһэн уран һ[...]най фильм.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 19.00 — телепанорама. [...] — концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА: 20.00 — «Послы не [...]ют» гэһэн ГДР-эй уран һ[...]най олон серитэй телеви[...] фильмын 2-дохи серинь [...]лагдаха. 21.00 — «Сиб[...] алхамууд» гэһэн дамж[...] 21.30 — спортын програ[...]

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 22.00 — «Только для [...]лых» гэһэн мультфильм.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА: 22.10 — «Преступник[...] свободе» гэһэн докум[...] телевизионно фильм. 23.0[...] концерт. 24.00 — «Время[...]» һэн һүүлэй һонинной прог[...]

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

14.20 — «Дело было [...]кове» гэһэн уран һа[...] фильм. 16.00 — концерт.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телеф[...]

г. Улаан-Удэ, ул. Лен[...]
Телефоны: редактора — [...] приёмная — 54-93, зам. [...]тора — 68-08, зам. ре[...]ра — 62-62, ответ. сек[...] — 50-52, зам. ответ. се[...] — 66-76, отделы: парт[...] жизни — 60-91, сельско[...]зяйства — 64-36, 63-86, [...]ганды и агитации — [...] промышленности и стро[...]ства — 61-35, советского [...]тельства и быта — 69-58, [...]туры и школ — 60-21, [...] рабселькоров — 67-81, [...]мации — 34-05, обществ[...] приёмная — 56-62, ма[...] бюро — 57-63, фотола[...]рия — 33-61.

Н-03678. Заказ №[...]